

ANUL I.

FEBRUARIE 1931

N-rul 2

REVISTA DE SOCIOLOGIE

DIRECTOR :

VIRGIL I. BĂRBAT

Profesor la Universitatea din Cluj.

APARE LUNAR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIN

S U M A R :

Tineretul sub 30 de ani de profesorul **RAOUL GUYADER**
dela Școala de Inalte Studii Sociale
din Paris.

Jugendherberge de **GEORGE EM. MARICA**

Mulțimea și elitele . . . de profesorul **VIRGIL I. BĂRBAT**

(Sumarul complet pe pagina 4-a a copertei).

Revista de Sociologie

TEORIA ȘI PRACTICA CULTURII

APARE LUNAR

DIRECTOR:

VIRGIL I. BARBAT

Profesor la Universitatea din Cluj.

REDACTOR-CORRESPONDENT

PENTRU STREINĂTATE:

GEORGE EM. MARICA

ADMINISTRATOARE:

CORINA V. BARBAT

ABONAMENTUL:

Pe un an	Lei 300
Pentru instituții și autorități	360
Pentru streinătate	„ 500

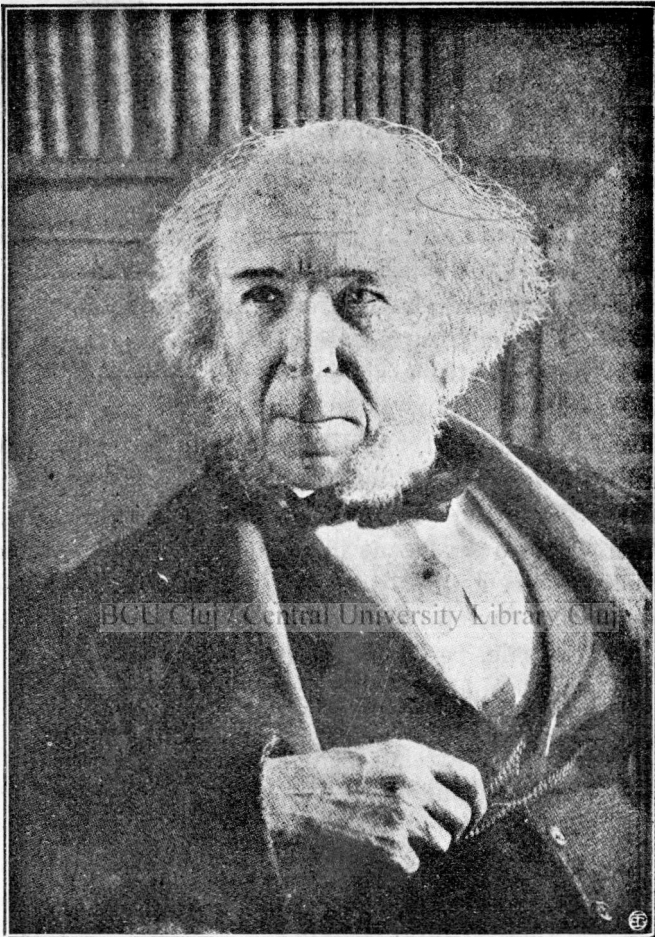
REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

38 STRADA MICO, CLUJ

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

**Fiecare număr al revistei va avea
cel puțin 48 pagini**

Rugăm On. public a lua act că **nu vom
putea expedia revista, în afară de nu-
mărul de probă, de cât persoanelor care
vor fi trimise abonamentul.**

*Herbert Spencer
when 78*

(Herbert Spencer, când era de 78 de ani).

Herbert Spencer (1820-1903).

Filosof și sociolog englez. Intocmai ca și Auguste Comte, Spencer începe prin a construi o filosofie generală, în care apoi încadrează sociologia. În opoziție însă față de gânditorul francez, care, conform liniei filosofice a poporului său, se oprește în primul rând la elementul intelectual, Spencer, iarăși, în conformitate cu spiritul englez, se oprește la partea concretă a existenței. Sistemul de gândire a lui Comte va consta dintr'o catalogare și o clasificare a cunoștințelor omenesti, iar acela al lui Spencer dintr'o catalogare și o clasificare a lumii concrete. Privite în timp, sistemul lui Comte este o istorie a apariției științelor umane, iar sociologia sa o grupare a epocilor prin care a trecut omenirea, după gradul de dezvoltare al intelectului; sistemul lui Spencer este o istorie a lumii, adică „evoluția“ ei, sociologia sa fiind descrierea fazelor și formelor prin care au trecut instituțiile și ideile conducătoare ale omenirii. În conformitate cu aceste principii generale, Comte va pune punctul de greutate, cel puțin în faza pozitivistă a vieții sale, pe știință, atunci când va vorbi de viitor, știința fiind încoronarea procesului social studiat de el; Spencer, urmând firul gândirii sale, va accentua importanța individului moral și progresist, care este finala procesului sociologic așa cum l-a văzut el.

* * *

Din lucrările sociologice ale lui Herbert Spencer:

Principii de sociologie.

Introducere la Știința Socială.

Incercări de morală, de știință și de estetică.

Bazele moralei evoluționiste.

Individul contra Statului.

Dreptate.

REVISTA DE SOCIOLOGIE

DIRECTOR:

VIRGIL I. BĂRBAT

Profesor la Universitatea din Cluj

ANUL I.

FEBRUARIE, 1931

N-rul 2

Fapte și Comentarii

Maiestatea Sa Poporul

Toți L'au adulat, în ceasurile cele grele ale Războiului cel Mare, când era nevoie de sângele Său: dar mulți îl vorbesc de rău și doresc sfârșitul domniei Sale, astăzi, când e vorba de împărțit bunurile vieții și locurile de comandă și trăiu mai ușor!

„Mulțimea că proastă” așa ni s-a vorbit din călimară în călimară, prin cămăruțele scribilor care pun apoi pe seama cernelei indiferente, adică pe seama științei obiective, negreala gândurilor lor.

Poporul e prost mai întâi, se zice, de toată prostia lui de primitiv și el mai este prost încă odată, adaugă adversarii democrației, de toată prostia oamenilor politici pe care i-a ales și-i mai poate încă alege să vorbească pentru el. El nu știe nici să gândească singur și nici să aleagă pe alții, care să gândească în locul Lui. Poporul trebuie să fie condus, El și oamenii aleși de El! Drepturile prostimei trebuie tăiate și guvernele reprezentative desființate. Conducerea politică trebuie trecută la alte puteri în mâinile căreia guvernele de mâine să fie simple executante. Planul de guvernare nu va mai emana de la popor și nici de la guverne deci...

Dar de la cine?

La 1821 murea la Turin Joseph de Maistre, prototipul adversarilor democrației contemporane. Acesta condamna principiile democratice pentru că ele apărau dreptul fiecăruia de a gândi și hotărî prin el și pentru el. Individul însă, după de Maistre, nu poate ajunge la nici un rezultat satisfăcător pe

această cale, pentru că omul nu poate realiza, în genere, nimic, prin mintea lui, adică prin rațiune. Axa v'etii omenestei o formează, după el, credința și deci autoritatea. Infașibilitatea Papei era punctul central al filosofiei acestui contra-revoluționar necrușător cu ideile Revoluției franceze.

Omenirea însă a mers de o sută de ani și mai bine tocmai într'o direcție opusă decât aceea formulată de Joseph de Maistre. Știința a câștigat tot mai mult teren, atât de mult chiar încât astăzi „raționalizarea“ este socotită, de către reacționari chiar, drept singura salvare a omenirii. Lupta împotriva democrației trebuia să-și caute și ea alte puncte de plecare decât cele adoptate de reacționarii de acum o sută de ani.

Acestea n'au lipsit, dar noi nu vom da aici o expunere istorică a chestiunii. Punctul la care voim să ne oprim puțin este situația creiată astăzi rațiunii de către adversarii democrației. Joseph de Maistre o înjosise; urmașii lui de azi o preamăresc. Rezultatul urmărit este însă acelaș. Democrația era falsă, pentru scriitorul francez dela începutul secolului al XIX-lea, pentru că ea se baza pe știință, ale cărei pretenții sunt nejustificate, după el, pentru că omul nu trăiește decât rezimât pe credință. Democrația este falsă, pentru urmașii de azi ai lui de Maistre, pentru că știința este un lucru pe care nu-l au cei mulți. Aceștia nu pot deci nici direct și nici prin intermediul oamenilor politici aleși de ei, avea pretenția să fixeze linia de conduită a unei țări.

Repetăm deci întrebarea de mai sus: cine va putea, după adversarii de azi ai democrației, făuri planul de guvernământ?

Cărturarii și puterea politică

Absolutismul, de orice natură, n'a fost niciodată îngăduitor față de cărturari. El le-a rezervat uneori, este adevărat, un loc la curte, dar nu le-a dat niciodată dreptul de a gândi dincolo de anumite limite. În cele două sute de ani din urmă însă, adevărații patroni ai științei au devenit oamenii muncitori din clasa burgheză, care găseau în ea un ajutor neprețuit pentru întreprinderile lor. De aceia, în această epocă, știința a avut pentru prima dată atmosfera cea mai prielnică dezvoltării ei,

adică libertatea deplină în domeniul ideilor. Iar rezultatul a fost că, în schimb, ea a dat omenirii atâtea descoperiri teoretice și practice câte nu putuse găsi umanitatea, se zice, în tot restul vieții sale.

Condamnată de către conservatorii trecutului, dar mergând mână'n mână cu democrația modernă, știința contimporană a văzut apărând, în timpul din urmă, un apărător neașteptat al prestigiului ei. Fenomenul acesta se observă mai mult după războiul mondial, când învățații au început să fie îmbrățișați de către reprezentanții curentelor reacționare și dictatoriale. E o apropiere care trebuie relevată. Cu ajutorul ei, curentele pomenite speră să dea o lovitură dublă. Pe de o parte, să înjosească democrația și parlamentarismul, răspândind ideea că ei sunt adevărații apărători ai elementului intelectual din lume, adică ai celui element a cărui utilitate nu mai poate fi contestată astăzi. Pe de altă parte, democrația și parlamentarismul înlăturate, amatorii de guvernări dictatoriale speră, prin adularea științei, să-și asigure serviciul unor oameni atât de prețioși prin cunoștințele lor, ca savanții, dar inofensivi politicește și cu ajutorul cărora să-și poată justifica pretențiile absolutistice, dar din partea cărora să nu aibă nici o piedică.

În majoritatea cazurilor, învățații adevărați au fost partizani ai libertății, aceasta singură putând susține viu nervul creator al științei. Politicește ei au fost, iarăși în majoritatea cazurilor, partizani ai democrației și ai parlamentarismului. Vremurile din urmă au făcut însă și din ei niște nemulțămii, întocmai ca și din ofițeri, agricultori și industriași, etc. . . . Iar nepregătirea lor în materie socială i-a dat pradă tuturor iluziilor și tuturor demagogiilor. Dintre acestea din urmă, cea menționată mai sus este poate cea mai cinică: știința ridicată pe scut de către tendințele absolutistice ale vremii noastre!

Despre Joseph de Maistre, partizanul de acum o sută de ani al absolutismului, se spune că a susținut ideea politicii prin „papă“, „rege“ și „călău“. Unii cărturari de azi par dispuși să ia locul papei, în trilogia de mai sus, crezând probabil că formula astfel rețușată va avea mai mulți sorți de izbândă decât aceea a melancolicului francez. Noi să lăsăm acum celelalte laturi ale problemei astfel pusă și să ne întrebăm cinstit: ce poate oferi un cărturar, în materie de guvernământ și în ce măsură planurile făurite de el pot ține locul nevoilor și aspira-

fiilor formulate de popor direct sau prin reprezentanții lui? Vorbind de Joseph de Maistre, Faguet spune într'un loc că acesta, cu toată revolta lui necruțătoare împotriva ideilor secolului al XVIII-lea, este un continuator al acestei sute de ani fiind lipsit ca și el de simțul istoric și apărând o religie în care nu găsim decât motive intelectuale, dar nici o urmă de sentiment. Are formula politică cea nouă o structură mai fericită decât aceea, condamnată dinainte nesuccesului, a lui de Maistre? Tiu apărătorii ei mai mult seamă, decât a fost cazul cu reacționarul francez dela începutul secolului al XIX-lea, de realitatea istorică și de pulsațiile vieții prezentului?

Cărturarii și conducerea statului

Apărătorii formulei: „Învățații“, „regele“ și „...călăul“ nu cunosc istoria, mai întâi. În istorie nu avem state conduse de învățați și nici chiar de „înțelepți“, care sunt cea mai mult decât cei dintâi, decât în statele plămuite de visul unui Platon sau acela al imitatorilor săi de mai târziu. Omenirea a realizat însă mai toate visurile ei practicabile, de acum două mii de ani, transformând în realitate până și sborul legendar a lui Icar. State conduse de învățați însă n'a încercat! Rolul învățaților în lume fiind probabil altul, decât acela de a face planuri de guvernământ!

Istoria nu ne oferă decât un caz, în care clasa învățaților joacă un rol analog cu cel din formula: „învățați“, „rege“, „călăul“. E vorba de China, care poate servi însă ca exemplu mai mult pentru ceiace nu trebuie să facem, decât altfel. Căci mandarinii chinezi pot avea știință multă, dar le lipsește viața reală, care nu se poate exprima prin abstracțiile învățaților. O clasă conducătoare de învățați însemnează o știință geloasă de puterile ei politice în primul rând, iar nu de găsirea adevărului și ca atare gata oricând să disprețuiască realitatea și să exagereze, în schimb, valoarea „formulei“. Repetăm: e cazul Chinei și al istoriei ei de o mie de ani încoace!

Europa a găsit ceva mai bun. Adversarii democrației și ai parlamentarismului, după ce nu țin seamă de învățămintele istoriei, nesocolesc și realitatea actuală, pe care o storc de viață.

întocmai cum Joseph de Maistre oferea o religie fără sentiment. Iar lucrul acesta este cel puțin ciudat din partea acelor care până acum nu conteneau cu acuzația că timpurile moderne au uitat realitatea de dragul formulelor. Căci care este realitatea de fapt în chestiunea care ne interesează aici? Care este situația științei în complexul culturii moderne?

Cultura modernă europeană a asigurat propășirea științei și a spiritului științific pe două căi. Pe deoparte ea a apropiat știința de realitatea naturii și a reușit să facă aceasta grație cînstei deosebite pe care modernii o dau muncii în genere. Căci pentru a munci cu succes trebuie să cunoști natura, pe care vrei s'o prefaci și s'o stăpânești. Timpurile moderne sunt cele dintâi în istorie, în care toți oamenii muncesc, tot felul de munci. Noi n'avem sclavi, care să muncească pentru noi; ca atare și știința noastră trebuie să fie o știință plină de miez, de realități.

Pe de altă parte însă, cultura modernă a asigurat propășirea științei, luându-i posibilitatea de a se izola într'o atitudine trufașă, de conducătoare și a risca astfel de a pierde tot contactul cu realitatea, grație unui nou mandarinism chinezesc. Știința, întocmai ca și un monarh constituțional, trebuie să domnească, prin imparțialitatea ei, dar să nu guverneze. Opera de guvernământ este a acelor care muncesc și dau miez la tot ce există, a tuturor cetățenilor unei țări. Acesta este, de altfel, cel mai bun mijloc pe care l-a găsit omenirea până acum nu numai spre a feri știința de relele inerente oricărui mandarinism, ci și pentru a asigura opera cea mai bună de guvernământ. Căci după cum munca liberă este factorul care ajută știința să trăiască curentul viu al realităților, tot așa exprimarea liberă a nevoilor și aspirațiilor unui neam este factorul care ajută opera de guvernământ să trăiască în același curent viu al realităților.

În împrejurările la care a ajuns omenirea astăzi, învățații, din punctul de vedere politic, considerați ca breaslă, pot fi consilierii tehnici ai omenirii, cei mai buni consilieri tehnici ai omenirii, adică ai poporului. Centru de radiație îl formează însă acesta. El este acela care dă, prin reprezentanții lui multipli, sinteza realității de fapt și ideale a fiecărui moment, în slujba căreia vor lucra tehnicienii. Nici legal și nici principial n'are nimeni dreptul, în locul său, să facă această sinteză, care, spre a fi vie, trebuie să fie expresia directă a vîeții poporului întreg. Alte timpuri au lucrat prin intermediul unor monarhi absoluți,

sau prin acela al unor clase atotstăpânitoare. Timpul nostru încearcă guvernarea poporului „prin el și pentru el”, cum a spus marele american Lincoln. Ea a dat între altele, până acum, cei mai mulți învățați ai lumii, iar aceștia nu pot, fără a comite un paricid aproape, să ponegrească pe cel mai mare protector al lor: Poporul. Dar ei au o mare datorie față de acesta, datorită de a-L ajuta la rândul lor, în opera Lui de guvernământ, luminându-L. Atât se așteaptă dela ei și e mult! Opera aceasta este abia la începutul ei.

Opinia publică locală

La răscrucea aceasta a ajuns omenirea astăzi: conducerea treburilor publice este pusă pe umerii Poporului și ai reprezentanților Săi direcți și responsabili. Regimul parlamentar nu este scornitura unor oameni fără nici o treabă, pe care criticii lui din zilele noastre l-ar putea înlocui, fără urmări dureroase, ca pe un silogism fals, printr'o piesă oarecare de muzeu. El este un produs al timpurilor moderne, un produs al tuturor experiențelor de până acum ale omenirii. Relele lui chiar nu pot fi lecuite efectiv decât tot din mijlocul acestor experiențe și realități omenesti. Urmând linia de descoltare a lumii noastre va trebui deci să căutăm o îndreptare a abuzurilor și slăbiciunilor reprezentanților Poporului într'o întărire a controlului executat de acesta din urmă asupra actelor și ideilor aleșilor Săi. Altă ieșire temeinică nu există. Numai controlul tuturor poate împiedeca greșelile, slăbiciunile și abuzurile celor ce conduc o țară și în această direcție trebuie să se îndrepte toate eforturile oamenilor luminați ai vremurilor noastre, în ceasurile grele de acum. Maiestatea Sa Poporul trebuie îndemnat și ajutat să-și execute dreptul Lui de a guverna. Aici au cuvântul cărturarilor!

Știința cărturarilor însă nu trebuie să pretindă să dea formule, care apoi să fie urmate de cei mulți. Ea trebuie să se mulțumească cu rolul mai modest, dar mai rodnic, de a împărtăși cunoștințe și de a ajuta pe cei mulți să formuleze singuri nevoile și aspirațiile lor. Omenirea are tot mai mult nevoie de cetățeni, iar nu de papagali. Cetățenii numai, oamenii întregi pot aduce un echilibru în viața tuturor escrescențelor de după războiu, în

atmosfera aceasta infectată de pretențiile atâtor „personalități“, care au pierdut contactul cu realitatea și simțul valorii lor adevărate. Gândirea politică a celor mulți trebuie ajutată să crească spre a sparge ceiace este poșghită nesănătoasă sus și a lăsa liber drumul descoltărilor normale ale vieții comunității.

Gândirea politică a celor mulți însă nu poate fi ajutată în creșterea ei decât într'un fel: ajutând-o să se consolideze ca gândire locală, ca opinie publică luminată a satului, a mahalalei. Din ființe pasive, care primesc ceiace le spun alții, locuitorii micilor cercuri sociale trebuiesc transformați în cetățeni activi, care-și formează gândurile pr'n ciocnirea lor cu gândurile altora. Noi nu putem avea o opinie publică efectivă, pe țară, înainte de a încuraja formarea unei opinii locale. Iar drumul într'acolo este iarăși unul singur: să le permitem oamenilor și să-i încurajăm chiar să se adune și să discute problemele mari ale zilei!

„Cercetarea sistematică și continuă a tuturor faptelor care influențează viața socială și răspândirea prin scris apoi a rezultatelor obținute este, de sigur, zice John Dewey, o condiție primordială, fără de care nu se poate forma un public adevărat. Dar toate acestea sunt, la urma urmelor, continuă gânditorul american, instrumente numai“. . . „Căci ideile care nu sunt comunicate, împărtășite și renăscute într'o expresie nouă, rămân simple monoloage. Un monolog însă este o gândire imperfectă. . .“. Acuzația adusă că democrația se reazimă pe o masă încultă, cu idei preconcepute sau nefundate, poate fi înlăturată numai dacă ajutăm și îndemnăm chiar pe cei mulți să verifice printr'o experiență personală, prin discuții cu concetățenii lor, ideile timpului. În seminariile universităților nu găsim alt principiu la bază.

Acela care citește ceva, zice Dewey, este un spectator; acela care ascultă vorba unui concetățean, răspunde și este deci un participant. „Publicația, continuă el, este ceva parțial și publicul format prin ea este numai în parte informat și format, dacă gândurile din ea nu trec din gură în gură“, îmbogățindu-se cu contribuția fiecăruia și prinzând astfel rădăcini în toți. „Lucrul acela și numai el poate da realitate opiniei publice. Noi stăm culcați, cum zice Emerson, în poala unei inteligențe imense. Dar acea inteligență, încheie Dewey, dormitează și punctele ei de contact sunt rupte, nearticulate între ele și ca

neexistente până în ceasul când comunitatea locală devine mediul prin care ea trece la viață”.

Maiestatea Sa Poporul trebuie trezită și îndemnată să gândească! Un popor care gândește constituie fundamentul cel mai solid al culturii omenesti și păzitorul cel mai fidel al operilor inteligentei. Aici au cărturarii cuvântul! Maiestatea Sa Poporul are nevoie de luminile lor! El nu le-a precupețit sprijinul și așteaptă acum plata recunoștinței. Vor câștiga și ei, de altfel, cum va câștiga fiecare de pe urma guvernării celei mai bune care va ieși din această apropiere a celor mai puternici și a celor mai cuminti oameni ai națiunii!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VIRGIL I. BĂRBAT

profesor la Universitatea din Cluj.

Exproprierea Culturii

120 lei.

Tineretul sub 30 de ani

O problemă : tineretul. „Bătrânii“ de azi și sistemul lor de viață. Revolta celor tineri împotriva cadrelor vechi. Pentru o filosofie a acțiunii. De la René la noi.

O problemă: tineretul

S'a vorbit prea mult de rău generația de după război. Cei întorși din vârtejul luptei și mai ales cei mai în vârstă, rămași în urma frontului, au adus tineretului ce n'a luptat, învinuirea de a se fi dedat fără cumpătare, dansurilor și frivolităților de tot felul, fără să înțeleagă că omenirea de astăzi trece prin durerile grozave ale nașterii unor vremuri noi.

Nu poate fi vorba de laudă sau de bârfire. Trebuie numai să lămurim.

O colectivitate, în timp și spațiu, este în funcție de o sumedenie de date care o determină. Tendințele colective ale celor ce aveau 14 ani în 1914 și care erau prea tineri pentru a se lupta, dar în acelaș timp și prea înaintați pentru a nu începe să gândească, e natural că nu se pot asemăna cu aspirațiile tineretului care a crescut în timp de pace.

„Bătrânii“ de azi și sistemul lor de viață

Tinerii „sub 30 de ani“ înțeleg ce ruptură s'a făcut în mer-sul gândirii franceze. Magiștrii lor și nu numai titularii catedrelor profesionale, dar chiar și gânditorii de cabinet, ale căror lucrări tinerii le citeșe cu pasiune, și oamenii de acțiune din a căror ceată fac și ei parte și parlamentarii a căror politică o primese, toți acești magiștri ai lor, cu foarte puține excepții,

trăiesc încă din ideile care au făurit starea socială și intelectuală a Franței dinainte de război. Din punct de vedere social, aceștia au rămas speriați în fața noilor probleme economice și au căutat să le rezolve făcându-le să intre în vechile cadre alcătuite de ei. Din punct de vedere politic ei au rămas la luptele dintre partidele constituite în jurul afacerii *Dreyfus*, afacere care se simte, încă adesea, dedesubtul neînțelegerilor dintre facțiunile politice.

Iar din punct de vedere intelectual ei păstrează din tradiția intelectualistă franceză, cu toată reacțiunea bergsoniană, prejudecata „*primatului gândirii*“, după care, a elabora idei constituie demnitatea supremă a omului, în timp ce grija de a acționa e lăsată pe seama celor ce nu sunt capabili să gândească.

Revolta celor tineri împotriva cadrelor vechi.

Tinerii formați de astfel de conducători au privit viața în față și au simțit că pregătirea lor intelectuală îi lasă în parte inadaptabili cerințelor noi.

Gravitatea neliniștilor sociale de după război le-a strâns inima. În fața neputinței Manualului de Economie Politică de a răspunde noilor complexități de viață, tinerii aceștia au trecut la extreme și au cerut doctrinelor roșii și doctrinelor albe soluția prin idee și faptă. Prin ideea liberată de sclavia oficialității și prin acțiunea violentă. Cei mai buni dintre acești tineri studenți, lăsând pe camarazii lor lipsiți de cultură și pe cei lipsiți de suflet, sau de temperament, s'alerge după plăceri amăgitoare, cu o patimă necunoscută în tinerețe, nici de părinții, nici de bunicii lor, (ceea ce confirmă neadaptarea acestor tineri la noile curente de viață) au meditat asupra evenimentelor italiene și rusești și au cerut lui Maurras, lui Valois, lui Lenin, un răspuns de o valoare imediată.

Și cum acțiunea taie mai repede nodurile gordiane decât teoriile, ei au oferit generozitatea și puterea brațelor lor partidelor politice. Este interesant pentru sociolog faptul că, aceste grupări de luptători: *Camelozii regelui*, *Tinerii patrioți*, *Cămășile albastre*, *Socialiștii naționaliști*, *Gărzile tinere comuniste*, s'au înmulțit atât de considerabil în decursul ultimilor ani. Dar se simte adesea o neliniște în toate aceste alcătuiuri ale tinerilor, fiindcă teoriile și cadrele politice ce li se oferă nu mai corespund exact mentalităților noi.

În felul acesta este de prevăzut o dislocare a partidelor politice, când tânăra generație va ajunge la vârsta în care va putea duce destinele țării.

Pentru o filosofie a acțiunii.

Dar mai ales în domeniul intelectual schimbarea a fost mare. Noi am pierdut gustul pentru metafizică. Filosofia lui Kant care stăpânea Sorbona, înainte de război, noi n'o mai putem înțelege „*din interior*“: ea nu mai prezintă decât un interes istoric, considerabil de altfel în grafica gândirii umane. Lupta s'a dat în jurul lui Bergson, pentru sau contra filosofiei acțiunii. Căci acțiunea ne atrage și orice idee care nu duce la faptă, ne pare searbădă, ca o muncă fără rost.

Cei mai speculativi dintre noi sunt în căutarea unei doctrine pragmatice, mai puțin aspră decât aceea a lui James și Dewey, mai complectă decât aceea care s'a crezut că se poate scoate din bergsonism, o doctrină care să fie principiu de viață.

Și deaceea, printre cei mai buni dintre cei tineri, unii, cum e Cocteau, s'au reîntors să ceară Bisericii Romane o doctrină de mântuire și o regulă de gândire și de conduită; în timp ce alții au căutat cu aceeași căldură în Stirner, Bakunin și Reclus, libertatea individuală și anarhică față de orice dogmă religioasă sau socială.

Dacă Bergson va da la lumină, așa cum făgăduiește de mult, *Tratatul său de Morală* care trebuie să fie desăvârșirea sistemului său, spiritele tinere se vor precipita să-l citească ca să caute „*Etica*“ de care simt atâta nevoie.

De la René la noi.

De fapt, generația care iese din Universități și Școlile Superioare și care va lua conducerea mișcării franceze, este foarte serioasă, uneori chiar dureros de serioasă. Având a-și asigura o cultură superioară în mijlocul greutăților unei existențe costisitoare, ea a avut câteodată ură contra celor născuți în bogăție, contra celor cu situații făcute și contra parvenților. Și acel: „loc tinerilor!“, al lor, a fost uneori amar.

Dar această generație e plină de o energie, care face pe cei prudenți să suradă sau să fie cuprinși de neliniște, energie care ar uimi pe ziii „René“ de acum o sută de ani.

Raoul Guyader

Profesor la Școala de Inalte Studii

(Trad. din fr. de C. B.)

Sociale din Paris.

Jugendherberge

Dealungul istoriei poporului german se desprinde ca un fir roșu tendința neîntreruptă de a călători. Teama de necunoscut și depărtat n'a stăpânit niciodată acest popor iubitor de enigmatic și de rătăcire. Și dacă dorința lui de aventură n'a luat calea descoperirilor peste Oceane, a marilor expediții maritime împrejurul Africei, Asiei sau Americii, aceasta se datorește între altele și faptului că i-a lipsit până târziu vecinătatea unei ape deschise; Marea Nordului și cu atât mai mult Marea Baltică fiind multă vreme lacuri aproape închise. Spiritul lui de aventură s'a îndreptat în schimb spre uscat, spre destelenirea și uscarea pământului la răsărit de Elba și Vistula, spre colonizarea temeinică și productivă a Rusiei, a Rusiei răsăritene și a provinciilor baltice. Germanii au fost primii coloniști ai vremurilor moderne. Și dorul de ducă i-a dus pe o parte din acești coloniști mai departe, în Europa centrală până la Carpați; așa au venit Sașii noștri. Iar colonistul german în România, în Jugoslavia sau pe malurile Volgei își trăește mai departe cu putere până astăzi lumea din care s'a desprins odinioară.

Dar pe măsură ce locurile libere în Europa sau peste Ocean se împuținau, pe măsură ce viața modernă lua forme tot mai diferențiate s'a desfășurat din vechea tendință de a hoinări o nouă nevoie: năzuința de a cunoaște țări depărtate, oameni și locuri străine. Italia a exercitat în decursul veacului trecut o adevărată magie asupra sufletelor germane. Pe urmele lui Goethe și atâtor scriitori germani din epoca clasică și romantică, o călătorie în Italia e și astăzi una din datoritiile

sfinte ale oricărui tânăr și intelectual german. Prefacerile mari din cei din urmă 50 de ani, industrializarea și urbanizarea atât de rapidă, creșterea și dezvoltarea nemăsurată a orașelor, a asfaltului și furnalelor au promovat mai departe nevoia de excursii și călătorii, dând naștere la o revărsare necunoscută înainte, în regiunile din imediata apropiere a orașului, pe câmpuri și păduri; în bună parte, aici e una din cauzele fetișismului pe care-l avem astăzi pentru natură. Ca să-și dea cineva seama ce înseamnă această patimă de a umbla, ce nevoie organică e ea chiar pentru cetățeanul mic și mijlociu din Germania, e destul să privească Sâmbăta la amiază și câteva ore după masă, ce se petrece într'o gară mare germană. Din toate părțile curg roiuri de oameni și școlari, încărcăți cu ranițe, cu capul gol, cu bastoane puternice pe care sunt prinse mici insigne cu locurile pe unde au umblat; pentru toți, tineri sau bătrâni, fete sau băieți, ultimele două zile ale săptămânii înseamnă cea mai frumoasă bucurie, poate singurul colț luminos în viața aspră și monotona obișnuită.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar dorul acesta de ducă și apropiere de natură, astăzi atât de generale, au pornit din rândurile tinerimii germane, din rândurile revoltei aceleia unanime a tinerimii germane dela începutul veacului nostru, descrisă în numărul trecut al revistei, din Jugendbewegung. Secesiunea tinerilor germani de părinții și profesorii lor s'a manifestat în afară, prin adunările lor și prin nenumărate excursii, mai mici sau mai mari, pe care le făceau împreună. Numărul mare al excursioniștilor, al hoinarilor, al cetelor de școlari care porneau în vacanțe pe drum a ridicat deja înainte de război problema înopțării ieftine, a găsirii unei modalități care să dea posibilitatea hoinarilor să petreacă cât mai mult timp în natură și pe drumuri și cu cât mai puține mijloace. Banii băieților erau puțini, părinții nu se deschid sau nu se deschideau așa ușor pentru excursii; apoi nu peste tot se găseau șuri sau poduri cu fân și țărani primitivi, iar înopțarea în corturi în ploaie sau furtună pe lângă nota de humor și romantism era întovărășită și de multe neplăceri. Din aceste nevoi au ieșit acele căminuri pentru tinerime, Jugendherberge, presărate astăzi în tot eu-prinsul Germaniei.

Inceputurile au fost modeste, numărul lor înainte de război n'a trecut de câteva zeci. Inițiativa a pornit dela un învățător Richard Schirrmann, care colindase împreună cu un grup de elevi Germania și Olanda. Desvoltarea acestor căminuri și înflorirea lor are loc numai după război. În 1920 erau numai 700, în 1925 numărul lor trecea de 2000. S'au constituit în orașe, orașele și chiar în comunele mai mici comitete și asociații sprijinite de comune, județe și stat, ajutate apoi de patricienii și marii industriali locali, care au trecut repede la constituirea rețelei admirabile de Jugendherberge — numărul lor se apropie astăzi de 3000 — mândria Germaniei de după război. Și sfortărea și interesul care s'au depus pentru tinerime și avântul cu care s'a ridicat această operă într'o perioadă de grea criză politică, financiară și morală nu sunt lipsite de eroism.

Telul acestor căminuri era dublu. În primul rând crearea de hoteluri ieftine și potrivite pentru excursioniști și școli în mijlocul naturii, în apropierea locurilor istorice, dar și în marile orașe. În al doilea rând, crearea unor cluburi comune pentru toată tinerimea dintr'un oraș sau regiune dată, a unui local de întruniri pentru seria nesfârșită de asociații, grupulețe și cercuri de tineri, atât de caracteristice vieții germane¹⁾, adică strângerea, îndrumarea și canalizarea diferitelor curente și direcții dinăuntrul tinerimii; într'un fel, un mic control deghizat al adulților. Rostul acestor cluburi nu era numai să deștepte și să întrețină pasiunea hoinăritului, a drumurilor lungi prin mijlocul pădurilor sau munților, ci lor le-a revenit și le rămâne și misiunea mai grea să formeze gustul și simțul pentru pitoresc. Căminurile de tineri trebuie să fie cuiburi de sănătate și veselie, dar și cuiburi de frumusețe și romantism. Deaceea inițiatorii acestei instituții au tins dela început să achiziționeze și să utilizeze burguri medievale sau castele, salvându-le astfel dela o ruină definitivă. Astfel au răsărit acele minunate Jugendherberge: Freusburg, Altena și Rothenfels, pentru a da câteva exemple, ridicate pe zidurile și contraforturile înegrite și mâncate de vreme, amintind un trecut

1) În anul 1930 s'au ținut în căminul din Colonia 885 de întruniri cu 38.826 de participanți.

bogat și eroic. Alteori s'au întrebuintat porți, turnuri vechi, cum e cazul căminului din Aachen, mânăstiri (Altenberg) și chiar cărciumi istorice (Hohensyburg), sau s'au reparat și transformat case vechi, adeseori cazărmi, dându-le astfel o întrebuintare mai simpatică (căminul din Köln). Iar acolo unde erau bani mai mulți la dispoziție, s'au clădit localuri noi, moderne, așa e Jugendherberg-ul din München.

Interiorul unui Jugendherberg e tot ce poate fi mai simplu, mai practic și mai plăcut. Sunt camere mai mici sau mai mari, de obicei dormitoare largi, cuprinzând 50—60 de paturi, iar alături spălătoare confortabile cu dușuri și apă caldă. Băeții și fetele sunt împărțiți pe etajuri. La parter se găesc sălile mari de întruniri sau jocuri, sălile mai mici pentru lectură și sufrageria. Căminurile mari au pe lângă o bucătărie centrală, o bucătărie mai mică, unde excursioniștii își pot pregăti singuri, la gaz, masa. În fiecare cămin există apoi o cantină de unde se pot cumpăra alimente cu prețuri ceva mai reduse. Mobila e solidă și practică în stil popular. Pereții coridoarelor sunt acoperiți cu hărți, schițe, afișe, fotografiile de excursioniști și Jugendherberge sau tablouri reprezentând domuri și clădiri istorice. Unele Jugendherberge au și o colecție de săbii vechi sau armuri.

Punctul de greutate cade și în aceste căminuri și cluburi pe activitatea proprie a tinerimii; se urmărește și aici tendința de a forma oameni hotărâți, capabili de a se conduce, stăpâni și ajuta singuri. Personalul de serviciu al unui Jugendherberg e cu totul redus, 4—5 persoane: un director, a cărui atribuție e partea administrativă, o familie care îngrijește interiorul căminului și supraveghează ordinea, numiți tatăl și mama lui (Herbergsvater, Herbergsmutter) și încă una sau două persoane ajutătoare. Și să se noteze aceasta la o casă unde pot fi adăpostite peste 1000 de persoane. Fiecare își primește pătura de acoperit și cele necesare singur, fiecare se servește singur acolo, își curăță camera, iar dacă ia masa în cămin își spală tacâmul. Incolo oaspeții din Jugendherberg sunt liberi să-și întrebuinteze ziua după plac, numai seara trebuie să fie ceva mai de vreme în cămin, cel mai târziu până la 10. Întârziatii plătesc până la 12 o amendă, după 12 nu mai e primit nimeni înăuntru, sub nici un motiv.

Regulamente sau ordine nu există. Sunt afișate prin săli sfaturi, mici povește în formă de proverbe sau glume, toate spuse cu o nuanță de prietenie și humor, diferind dela cămin la cămin. „Aici nu e nimic oprit, ceea ce nu e oprit dela sine“¹⁾, e scris pe o tăbliță la intrarea într'un Jugendherberg iar în sufrageria celui din Köln sunt câteva rânduri care merită reproduce în întregime: „Vrei oare să fii un oaspet iubit și primit cu bucurie în căminul de tineri al orașului Colonia, atunci fă-ți patul ceva mai bine decât vecinul, curăță camera în care ai dormit și masa unde ai mâncat cu mai multă grijă decât ceilalți. Fii puțin mai potolit decât alți tovarăși și poartă-te ceva mai bine decât acasă. Observă aceste sfaturi și atunci n'ai nevoie de loc să mai citești regulamentul cel mare al căminului și vei fi cu toate acestea tatălui căminului cel mai iubit oaspete“. Două lucruri sunt cu desăvârșire oprite în interiorul căminului, — iar contravenirea aduce eliminarea imediată —: fumatul și consumatul de băuturi alcoolice.

Iarna și lunile ploioase și friguroase sunt puțin prielnice hoinăritului. Inșă cum dă primăvara începe viața și mișcarea în Jugendherberge. Apar în fiecare zi roiuri de școlari sau tineri, la poarta căminului, în cete și grupuri până la 15 persoane cu stegulețe sub conducerea unui dascăl sau a unui vechi „Wandervogel“, cerând adăpost pentru o noapte sau mai multe. Vin și hoinari singuri sau bicicliști. Și sgomotul, veselie și râsetul nu se mai oprese până toamna târziu. De obicei, dat fiind numărul redus de locuri în cămine, excursioniștii se anunță de eu vreme, cu o săptămână și două înainte. Sunt admiși în primul rând hoinarii până la 20 de ani și numai dacă rămân locuri libere sunt primiți și ceilalți membrii ai asociației generale a căminurilor²⁾. Cei dintâi plătesc și mai puțin, 20 pfg (8 lei), o sumă derizorie pentru raporturile germane, și pot lua masa în cămin pentru 30 pfg. Ceilalți plătesc 50 pfg (20 lei). Cu toate aceste încăperi mici, datorită numărului mare de excursioniști care trec în decursul unui an, că-

1) „Hier ist nichts verboten, was sich nichts von selbst verbietet“.

2) Pentru a avea o idee de numărul mare de excursioniști germani dau aici câteva cifre culese dela căminul din Köln. În anul 1929 au trecut și dormit acolo 42.967, în 1930, 52.067 de tineri.

minul are venituri suficiente ca să-și acopere cheltuelile. Instituția s'a răspândit repede în celelalte țări germane sau cu populați germană: Austria, Elveția, Cehoslovacia. De curând ea a trecut și în Olanda unde se lucrează acum la întinderea și completarea rețelei de Jugendherberge și chiar în Suedia. În Anglia s'a constituit o asociație cu acelaș scop. Intre toate aceste țări există reciprocitate, în vara trecută au înopțat peste 500 de Englezi, în căminul din Colonia.

Seara, după masă, dupăce se întorc toți dela drum se cântă. Se cântă deobicei în coruri, cântece populare cu acompaniament de chitară, un instrument foarte iubit în Jugendbewegung. De multe ori se încing hore, sau se joacă jocuri populare. Printre meritele mari ale mișcării tinerimii germane (Jugendbewegung) e și descoperirea Folclorului pentru viața contemporană și dezvoltarea lui, în special a jocurilor, mai departe. Și cu aceasta ne-am apropiat de menirea fundamentală a căminurilor, de rolul lor cel mai greu.

În ele se prepară comunitatea viitoare a națiunii germane, căci numai apropierea de popor, înfrățirea generală a tinerimii, indiferent de confesiune sau clasă socială pot fi baza de mâine a statului german. În aceste cluburi se realizează o atmosferă neutră, o atmosferă chiar de înfrățire generală: sunt toți camarazi; aici au prilejul să se cunoască și să lege prietenii tinerii din provinciile cele mai diferite, diferențele de situație socială și avere se șterg. E misiunea lor cea mai grea, poate supraomenească pentru cine cunoaște diferențele și inegalitățile profunde între păturile poporului german. Unitatea sufletului german e departe de a fi desăvârșită, ea e poate numai la început. Anul 1871 a însemnat încercarea uriașe de a strânge și lega într'un singur corp politic cele câteva sute de state și stătuțe, care duseseră până atunci timp de o mie de ani, o viață proprie. Și unificarea politică nu putea aduce dintr'o dată o nouă formă de viață și un nou suflet. Războiul și consecințele lui funeste au scos în evidență cât de adânci sunt diferențele între diferitele interese și grupuri, între bogați și săraci, între Prusia și Bavaria. Nivelarea și îndulcirea lor rămâne opera timpului, a priceperii și patriotismului viitorilor conducători germani. În mâna tinerimii germane de mâine stau destinele unei întregi națiuni și în Jugendherberge e sin-

gura posibilitate și poate cea mai fericită pentru formarea sufletului german unitar și a acelei elite de conducători care să gândească realist, social și organic. Căci ele nu aparțin Prusiei sau statului Hessen, sau statului Württemberg, ci popoului întreg german. În Jugendherberge și prin ele au putința tinerii germani să-și prețuiască și cunoască țara, trecutul dar și nevoile, căpătând astfel o imagine vie și dreaptă a realităților germane. Și în lumina acestor fapte se înțelege importanța și speranțele pe care le-a pus oficialitatea și opinia publică germană în Jugendherberge. Sprijinul lor e o datorie națională.

George Em. Marica,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VIRGIL I. BĂRBAT

profesor la Universitatea din Cluj.

Dinamism Cultural

Lei 200

Mulțimea și elitele

Poporul și conducătorii săi. Poporul și cultura. Poporul și controlul treburilor publice.

Poporul și conducătorii săi.

Trecutul omenirii ne arată că toate epocile culturale mari au fost caracterizate prin frământări largi, cu caracter popular, în mijlocul cărora oamenii superiori ai timpului găseau sprijin și înțelegere. Mărginindu-ne la Europa, găsim că așa a fost în antichitatea greco-romană, în creștinism, în cavalerism, în formarea statelor naționale moderne, în armata napoleoniană, în faza lor de creștere și înainte de osificare. Personalitățile conducătoare nu sunt un fenomen izolat; ele sunt mai mult mijloacele pe care și le creează masa unui popor spre a-și duce la capăt năzuințele ei adânci dintr'un moment dat. Ori de câte ori raportul acesta de reciprocitate între cei mulți și cei puțini dispăre, cei din urmă, din personalități create care cum erau la început, devin „tirani“, „monarhi absoluți“, „dictatori“, „personalități“ pline de închipuire de sine și atât, iar societatea moare sau se răsvrătește.

Luăți cazul plin de strălucire al Greciei din vremea lui Socrate. „Spiritul critic, al unui Euripide, zice Ross [Edward A. Ross = The Outlines of sociology, 350—351], sarcasmul său, înclinarea lui de a găsi mereu greșeli, totul contribuie la dizolvarea credințelor care țineau poporul unit. El accentuează calitățile care-l disting pe el și pe ceilalți intelectuali de masa poporului, iar nu pe acelea pe care ei le au în comun cu acesta. În tragediile lui Euripid noi găsim năzuința aceea după efect și noutate, care este simptomul sigur al unei arte individualiste...“ Efectul acestui spirit critic s'a văzut în curând. In-

crederea în sine a individului obișnuit, a individului în genere și a poporului s'a pierdut; patriotismul și iubirea de libertate au murit. „Politica este abandonată de către clasa cea mai bună și oamenii dotați se retrag în școlile de filosofie“.

Poporul, în timpul acesta, face cam acelaș lucru ca toate popoarele în astfel de condiții: se desparte definitiv de cei de sus și se închide în el. Cei de sus izolându-se într'o atmosferă proprie numai lor, cei de jos nu-și mai pot înaripa sufletul prin contactul cu sufletul crescut și ajuns la înflorire în oamenii mari ai lor.

Fenomenul acesta este foarte răspândit. El este acela care omoară instituții odată înfloritoare și se numește tiranie și dogmatism privit de sus și superstiție, ruină sau ceva analog privit de jos. Omul, zice Vidal de la Blache, gândindu-se la popor, sfârșește prin a țese în jurul lui o pânză care-l strânge și-l înăbușe. Un exemplu, în această privință, continuă el, îl oferă țărani europeni, la care felul de viață cel strâmt a intrat atât în obiceiurile lor, încât orice noutate apare aici ca un adevărat dușman. (Principes de géographie humaine, 204).

Poporul grec, popoarele din jurul Mediteranei au trecut, curând după Euripide, prin prefaceri ca cele de mai sus și ele au fost tot mai multe coplesite de sufletul plin de vegetații mistice, superstiții de tot felul, până ce baza culturii vechi s'a clătinat și lumea care se împărțise în două, în personalități disprețuitoare față de cei mulți și plebe, a fost salvată din nou numai printr'o mișcare ieșită iarăș din durerea tuturor, prin creștinism.

Pe noi nu ne interesează aici atât procesul de descompunere care a precedat regenerarea societății prin creștinism, expresia democrației timpului acela, cât ne interesează motivele care au adus descompunerea în chestiune.

Ocupându-se de societatea elenă, în faza ei de descompunere, sociologul american pe care l-am mai pomenit, zice că ea se caracteriza, ca orice societatea decadentă, prin dispariția sentimentului de „noi“ și prin trecerea pe planul întâi a sentimentului de „eu“. Individul astfel desprins din comunitate nu se mai interesează nici de trecut, dar nici de viitor; el trăiește în prezentul imediat, fără să aibă nevoia de a proiecta în vreo direcție oarecare o rază de ideal. Idealul ca atare moare, iar omul coboară încetul cu încetul spre animalitatea din care a ieșit.

Cauza principală a acestui rezultat nu este greu de găsit, atât în cazul Greciei vechi, cât și al oricăror culturi în declin. Fiind ridicată deasupra sclaviei, societatea elenă n'a prosperat decât atâta vreme cât faptul acesta nu s'a cristalizat în forme care să înăbușe elementele creatoare de cultură. Indată însă ce dezvoltarea neobișnuită a puterii grecești, pe deoparte și împuținarea posibilităților de muncă aducătoare de câștiguri pe de altă parte s'au împuținat, au urmat fenomenele descrise mai sus: elita și gândirea s'au depărtat de muncă, mulțumindu-se cu monopolul politic și cu dialectica, iar poporul și munca au coborât în primitivitatea din care ieșiseră prin ajutorul luminilor intelectuale. Într'un sens, societatea greacă a murit *pentru că n'a mai muncit și gândit în același timp, ei separat, lăsând intelectul să se golească de viață, iar munca să fie degradată prin lipsa de contact cu ideile.*

Ceiace s'a petrecut în Grecia veche s'a repetat, cu nuanțele impuse de împrejurări, în toate societățile decadente. Intelectualitatea a devenit critică, stearpă și goală, nu dintr'un abuz inerent ei, ci din cauza că s'a desprins de muncă constituindu-se într'o putere aristocrată; iar poporul și munca au început să fie tratate cu superioritate de intelectualitate, nu din cauza vre-unei inferiorități inerente lor, ci datorită măririi de sine a elitelor golate de realitatea vieții.

Vremurile noastre sunt mai fericite în această privință. Saint-Simon și Auguste Comte au spus, cu drept cuvânt, că ele constituiesc o epocă specială, epocă industrială, adică a muncii condusă de rațiune și organizată în vederea producției celei mai mari. Viața noastră industrială reclamă ca atare, mai mul decât oricare din sistemele de cultură ale trecutului, o conducere intelectuală care nu admite rutinizarea și izolarea de realități. Din împrejurarea aceasta decurg însă unele fapte care, cum vom vedea, sunt de o importanță deosebită pentru mecanismul culturii moderne.

Viața modernă n'a accentuat însă numai importanța intelectualului și a contactului acestuia cu lumea realităților, umane și naturale propriu zise. Apariția statelor naționale, care, spre a se putea menține în concurență, fie pașnică, fie răsboinică, dintre neamuri, a reclamat tot mai mult colaborarea conștientă a fiecărui cetățean, a avut drept efect accentuarea valorii și a

fiecărui individ pentru bunul mers al lucrurilor. De aici iarăși vor decurge unele urmări importante pentru mecanismul culturii moderne.

Prin cele afirmate în urmă nu voim să spunem, bine înțeles, că industrialismul și apariția statelor naționale sunt motivul ultim al raționalismului și individualismului din zilele noastre. Aceste tendințe au fost preparate de toată situația geografică și istorică, a continentului european, în ultima mie de ani. Industrialismul și statele naționale sunt însă cele două manifestatii ale civilizației moderne, pe care le constată mai ușor fiecare; iar faptul că aceste manifestatii sunt în funcție de existența științei și de aceea a sfertărei fiecărui individ nu este nici el mai puțin evident pentru oricare cetățean luminat.

Pentru problema care ne interesează în acest paragraf și rezumând oarecum cele spuse până aici, reținem următoarele:

Față de epocile mari ale trecutului, în care am găsit totdeauna o apropiere mare între popor și elite, problemele celui dintâi fiind și ale celeilalte, epoca noastră are o superioritate. Funcționarea zilnică a societății moderne implică practica unei științe realiste și tot mai marea apreciere a meritului individual, două fenomene a căror lipsă a adus ruina civilizațiilor anterioare și a căror existență poate asigura continuitatea și creșterea sistemului de viață de astăzi.

Poporul și cultura.

În împrejurările speciale ale vremurilor noastre, așa cum au fost schițate mai sus, raportul dintre cei care conduc și masa populației a luat tot mai mult un caracter distinct de ceiace a fost altădată. De acum o sută de ani, un conservator chiar, de Bonald, antirevoluționarul, întocmai ca și de Maistre, găsea defectuos sistemul de guvernământ al trecutului, bazat pe aristocrația nașterii și nu înceta de a spune că, deși este adevărat că cei mulți nu trebuie să uite o clipă că binele lor atârnă de cei puțini, aceștia, la rândul lor, nu trebuie, nici ei, să uite că situația lor atârnă de binele celor dintâi. Situațiile s'au precizat mult în ultima sută de ani însă. Dependenta dintre clase, pe care o simțea și de Bonald s'a clarificat. Ori-care persoană, care este împotriva schimbărilor revoluționare

și dorește sincer păstrarea ordinii de lucruri din care a ieșit cultura europeană actuală, nu mai poate rămânea la atitudinea moralizantă a conservatorului de Bonald. Fără a nega valoarea ierarhiei sociale, noi, cei de azi, trebuie să recunoaștem că drumurile dintre cei de sus și cei de jos s'au bătătorit. Ceiace pentru contra-revoluționarii de acum o sută de ani era mai mult o necesitate morală, vag definită, a devenit astăzi o nevoie intelectuală, precis formulată în structura și urmările ei.

Noi cunoaștem astăzi, în adevăr, rolul pe care-l are în conducerea vieții moderne rațiunea și știm iarăși că aceasta nu dă roadele ce se așteaptă dela ea, decât înlesnindu-i premerirea continuă prin elemente și interese din întreaga societate. Aceasta însemnează însă că dacă cei de jos, parafrazându-l pe de Bonald, nu trebuie să uite nici un moment valoarea creațiilor celor de sus, aceștia nu trebuie, la rândul lor, nici un moment, să uite că trebuie să facă pe cei de jos să înțeleagă legăturile dintre munca lor zilnică și producțiile mari ale vremii. Ceiace lega pe oameni între ei acum o sută de ani era ideea unei vieți comune, care-și avea legile ei, cea dintâi dintre ele fiind aceea a ierarhizării oamenilor. Ceiace leagă astăzi pe oameni este unitatea efortului și a muncii, ceiace implică o înțelegere, din partea fiecăruia, a muncii celuilalt. Viața s'a adâncit și s'a luminat, față de ceiace era pe la 1830! Când praful de pușcă a schimbat natura războaielor, înlocuind armătura costisitoare și elanul sporadic al cavalerilor prin tenacitatea și tactica infanteriei, o organizație socială s'a dus și alta i-a luat locul. Prefacerea industrială a vremurilor noastre nu poate fi fără urmări analoge. Munca mai inteligentă de acum reclamă o organizație mai inteligentă. Omul este tot mai mult legat de alt om prin mrejele acestei puteri noi.

S. N. Patten (*New Basis of civilization*) susține că timpurile de până acum au avut o economie bazată pe friică și că cele de azi și de mâine se vor rezima pe plăcerea de a trăi. Indiferent dacă teza aceasta acoperă sau nu toată realitatea, ea corespunde totuși în mare parte schimbărilor provocate de timpurile moderne. Mai exact însă ar putea fi fixate aceste schimbări pornind dela cele spuse de noi mai sus. Viața unui popor se clădea înainte mai mult pe tradiție, iar astăzi pe inteligen-

ță. Într'o lume în care însă inteligența are un loc atât de hotărâtor, cei de jos nu-și vor găsi încadrarea lor naturală decât în măsura în care viața și munca lor vor fi raționalizate. Într'o lume în care știința răspândește de ex. la toate vânturile ideea că copilul trebuie bine alimentat și îngrijit, acestea fiind condițiile de existență ale vieții lui, omul de jos va considera drept o contradicție, sau o nedreptate faptul că copilul său n'are nici hrană și nici posibilități îndestulătoare de igienă. Într'o altă ordine de idei, într'o lume, în care anarhia împrejurărilor este scoasă în lumină, în felul acesta de către instrumentul cel mai perfect al culturii noastre, de către rațiune, nu poți cere muncitorului să aibă un suflet neanarhic, adică să fie un caracter, încheie Patten.

E nevoie deci, dacă voim să ridicăm mulțimile la înălțimea vremurilor și să le introducem în sistemul cultural care a început acum vre-o patru sute de ani, să luminăm viața și munca celor de jos, cum spuneam mai sus, punându-le astfel în armonie cu rezultatele de sus și preparându-le pentru o colaborare mai activă cu viața și munca elitelor de azi.

S. N. Patten dă în direcția aceasta un program întreg de muncă culturală și socială. Dacă voim, zice el, să obținem supunere astăzi din partea celor mulți să începem prin a le da independență. Aceasta este practica modernă din școlile care, voind să introducă ordine în marile instituții de educație, transformă clasa într'un mic stat, cu cetățeni mici în el, fiecare din aceștia având însărcinarea și răspunderea unei atribuții în legătură cu bunul mers al lucrurilor de acolo. Dacă voim apoi să obținem spiritul de sacrificiu dela cei mulți, să le dăm puțința de a se exprima mai întâi. Tinerii care fac sport știu ce însemnează aceasta. De dragul succesului echipei lor, ei renunță la țigări, la băuturi spirtoase și la tot ce ar putea să le micșoreze puterile și deci posibilitățile de victorie. Dacă voim să ajungem ca cei mulți să iubească frumosul, artistic să zicem, trebuie să le dăm puțința să muncească în condiții care să-i facă nu numai să iubească munca, ci și să vrea să o înfrumusețeze. Să înfrumusețăm noi, la nevoie, această muncă prin condițiile în care se efectuează. Dacă voim, mai departe, ca cei mulți să admire destoinicia celor puțini trebuie să începem prin a-i face să înțeleagă valoarea acestei destoinicii, iar aceasta nu se poate ajunge decât deprinzând pe orice

lucrător să înțeleagă și iubească propria lui muncă, considerată ca ceva înrudit cu opera elitelor. Tot așa cu toate laturile vieții: cultura adevărată, cultura omenirii de azi și de mâine, nu se poate clădi decât pe democrația prezentului și a viitorului, adică pe o temelie în care să ajutăm să fie în mic tot ceiace va fi mare și înflorit sus. Să îngrijim acest substrat, poporul, încheie Patten și el va da mai mult chiar decât o bază culturii de azi; cu timpul el va fi atmosfera caldă și bogată care va rodi această cultură, îmbogățind-o și precizându-i tot mai mult scopurile ei speciale, scopuri care să o diferențieze și eventual să o ridice deasupra a tot ce a dat omenirea până acum. Niciodată poate nu a fost atâta mișcare în lume și atâta putere deslănțuită în vederea operei constructive și niciodată nu s'a pus atâta căldură în serviciul acestei tendințe. Patten crede că latura această emotivă complectând pe cea obiectivă, sentimentul de cooperare întregind unitatea creată de industrialism, omenirea va ajunge la lucruri nebanuite chiar de trecut, în ceiace privește cultura și fericirea tuturor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Poporul și controlul treburilor publice.

Din cele spuse în paragraful acesta se desprinde poate faptul că prin raționalizarea vieții se ajunge, pe de o parte, la o cultură mai largă, mai adânc înrădăcinată în natură și în omenire, iar pe de altă parte, se face mai mult apel și se are mai mare încredere în dorința fiecăruia de a-și asigura maximum de plăcere. Nu este însă faptul acesta din urmă prejudiciabil celui dintâi? Accentuând tendința spre fericire nu micșorăm posibilitățile de realizare a muncii constructive? S. N. Patten ne asigură că nu. Lumea modernă și-a creat nu numai mijloacele prin care să asigure dezvoltarea a ceiace este bun în om, ci și frânele, care să oprească creșterea a ceiace ar putea fi rău în noi.

În primul rând, lumea modernă are cu mult mai multe laturi dezvoltate decât era cazul în trecut. Alături de o desfășurare necunoscută a forțelor umane, avem o prețuire fără precedent a muncii ca atare, a operelor înfăptuite de industria omenească, opere care ating uneori, ca în mașinile de sburat, fantasticul, confundându-se cu creațiile existente altă

dată numai în manifestațiile imaginației, în basme. Prin aceasta, ele prind sufletele într'o proporție pe care n'o cunoșteau produsele muncii de altă dată. În afară de aceasta apoi, lumea de azi mai apreciază, în sfere tot mai largi, esteticul, frumosul artistic, care, zice Patten, are o superioritate asupra emoției strict morală de altă dată. Aceasta era mai mult negativă; arta, din contră, are ceva pozitiv, ea implică ideea de formă, de construcție și prin aceasta stimulează partea activă, creatoare din om.

Mai avem încă și un alt fapt care este de natură să ne liniștească. Tendința de a obține cât mai multă plăcere este cunoscută, în genere, de noi numai în felul în care funcționa în societatea trecută, în care tentația nu avea nici o frână aproape, nici o frână pozitivă. Într'o societatea ca cea antică, în care munca sclavilor punea la dispoziția celor de sus produse numeroase, care nu reclamau nici o nouă efortare din partea celor privilegiați, tentația de a se trândăvi și de a prepara astfel ruina culturii de atunci era foarte mare. Lucrurile nu s'au schimbat prea mult în societățile care au urmat imediat antichității. Astăzi însă democrația și votul universal, oricât ar funcționa de defectuos încă, stăvilesc tot mai mult acest fel de tentații. O comunitate cu cât va merge mai departe pe drumul apucat de moderni, cu atât va consolida în mijlocul ei principiul meritului, ca singură justificare a dreptului de a pretinde o porțiune mai mare din beneficiile civilizației.

Scriitorul italian G. Ferrero crede chiar (*L'Unité du Monde*), că sentimentele de dreptate, de solidaritate, de libertate și de umanitate sunt atât de puternic răspândite astăzi în lume, încât ele singure vor putea împiedeca omenirea de a cădea în barbarie, cu condiția numai ca ele să se poată manifesta liber, cum era aproape cazul înainte de război. De aceea, zice el, în așteptarea elitei pe care o dorește un Romier și cu el toți credincioșii unor vremuri mai bune, tot ce avem mai bun de făcut este să apărăm libertatea și să permitem funcționarea nestânjenită a votului universal. Masele populare pot comite unele greșeli, dar ele nu sunt târâte ușor spre atitudini extreme în politică. Extremismul nici nu progresaște astăzi decât în țările care n'au practicat liber votul universal. Libertatea este aliata cea mai sigură a elitei unei culturi ca a noastră. Rolul acestei libertăți a fost în ultima sută de ani,

ne spune Ferrero, să libereze energiile Europei; rolul ei este acum să organizeze aceste energii. Masele populare s'au împregnat în deajuns cu sentimentele de care vorbeam mai sus pentruca să găsească în ele spiritul necesar ierarhizării și organizării energiilor existente. În ele se află garanția supremă că civilizația de azi va trece prin criza adusă de războiul cel mare. Aceia deci, care voesc sincer să ajute societatea de azi să-și revină și să reia drumul cultural început cu câteva sute de ani în urmă, să se apropie cu încredere de cei mulți și să-i ajute să pună în mișcare spiritul lor de libertate, cu toate drepturile și răspunderile care sunt implicate în acesta. Lumina să aprindă lumina și masa poporului va fi podișul deasupra căruia se va putea înălța mâine cântecul de înviere al culturii amenințată acum. Sufletul poporului este astăzi, mai mult ca oricând, ultimul sprijin al culturii. Căci cultura modernă este singura de până acum care, pentru a exista, n'are nevoie de robirea celor mulți, ci va trăi numai prin libertatea lor.

Virgil I. Bărbat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

VIRGIL I. BĂRBAT

profesor la Universitatea din Cluj

Extensiunea Universitară — Lei 35

Premisele Umane ale Culturii — Lei 40

Un sumar de Sociologie Generală

Știința Culturii.

I. *Pre-Sociologia.* Istoria sistemelor de gândire, care au precedat și din a căror dezvoltare a ieșit sociologia.

II. *Obiectul Sociologiei.* Sociologia după popoare. Sociologia ca știință a culturii. Sociologia în învățământ.

Natura și Cultura.

III. *Dela animal la „om“.*

Cultura și mediul.

IV. *Mediul fizic.*

V. *Mediul antropologic.* Sex. Rasă. Națiune.

VI. *Mediul Social.*

VII. *Mediul Cultural.*

Procesele culturale.

VIII. *Statica și Dinamica Culturii.*

IX. *Agentul creator.* Agentul creator. Conștiința independenței. Libertatea în decursul istoriei.

X. *Idealul.* Axa culturii. Istoria sistemelor de cultură. Centre de consolidare: Adevărul, Binele, Frumosul. Viitorul.

Pentru orientarea cititorilor revistei, dăm schița de mai sus, a sistemului de sociologie generală, așa cum este predată la universitatea din Cluj și după care va fi dezvoltată activitatea revistei de față. În fiecare număr vom căuta să dăm indicații asupra câmpului îmbrățișat de un capitol sau altul și asupra lucrărilor pe care fiecare cititor le va putea întreprinde, în cadrul acesta, în cercul special al vieții și preocupărilor sale. Vom primi cu recunoștință orice contribuție făcută în acest sens.

Diviziunea în zece capitole n'are nimic dogmatic și a fost făcută așa numai din considerații de tehnică intelectuală, ea permițând clasarea mai ușoară a materialului [V. I. B.].

Publicații și Cercetări

Revelații recente referitoare la Diplomația Europei

de G. B. Gooch

Londra și New-York. Longmans, Green & Co., Ltd., 1927,
p. p. VI. 218 Index.

Scopul profesorului Gooch este să aducă la cunoștința cetitorilor lucruri noi referitoare la cele publicate în legătură cu războiul mondial. Acest lucru el îl îndeplinește fără patimă și fără căldură. Cetitorul află ce este bine să consulte și de ce anume să se ferească în consultațiile sale. Discuția se desfășoară într'un mod cât se poate de favorabil și aduce cel puțin (în cazul cel mai rău) claritate și lumină într'o mare cam turbure. Concluziile unei asemenea lucrări natural că sunt expuse criticilor, dar autorul s'a menținut strict la simple deducții din fapte acceptate în general, și cari pot fi justificate; a dat o carte indispensabilă, caracterizată prin metoda ei directă și simplă, ce contrastează cu asprimea și vorbăria „revizionistilor“ extremiști.

Germania este considerată de scriitorii germani, în cazul cel mai defavorabil ei, ca stângace dar nu criminală. Mulți dintre ei admit chiar că Germania a fost favorabilă Austriei, care avea să întreprindă un războiu „local“, prin care să pedepsească Serbia; aproape toți însă neagă intenția Germaniei de a porni un conflict general. Profesorul Gooch preferă să lase neatinsă vechea teorie privitoare la Kaiser: „un factor turbulent în viața lumii“ (p. 13). Germania poate fi reabilitată întrucâtva dar nu și Kaiser-ul. Incapacitatea diplomației austriace este redată într'un chip și mai uimitor (p. p. 81—82 etc.). Datele disponibile mai degrabă agravează decât să scadă vina adusă Austriei până acum. „Războiul mondial a luat

naștere în Orientul Apropiat“, în „familia certăreată a Balcanilor“ (p. 115). Herr Wendel ar putea prea bine să primească o recomandare mai cordială față de studenții serioși; Miss Durham, mai puțin. „Macedonia era pentru Bulgaria ceea ce provinciile din regiunea Rinului erau pentru Francezi“ (p. 212). Nu ar fi greu de găsit o analogie deși cam generală între atitudinea Bulgariei față de Serbia și a Serbiei față de Austro-Ungaria. Dar nici Ivanovitch nu ar trebui înfățișat ca demn de încredere numai în ceiace privește punctele nefavorabile Serbiei (pp. 118—119); Seton-Watson de fapt a scris Sarajevo și nu Serajevo (p. 119). Marea Britanie este tratată cu imparțialitate. Dojana blândă făcută lui Sir Edward Grey, nu este nedreaptă. Aspirațiile românești tot așa de îndreptățite ca și cele jugoslave, l-au îndemnat pe Brătianu „să se pună la licitație“ (p. 213). Brătianu a umblat după „lumina ochilor săi“, Transilvania, pentru aceleași motive care au îndemnat Italia să umble după Veneția în 1866 iar nu după Roma. Scriitorii spanioli, belgieni și italieni au contribuit cu puțin pe lângă cele ce erau dinainte cunoscute.

Se observă că materialul nou nu ponegrește Franța, chiar dacă vestmintele sale nu sunt tocmai nepătate. Scriitorii americani, ai Războiului Mondial, mai ales Walter Page, House, etc. sunt menționați în trecere.

„A explica atitudinea bărbaților de stat europeni în funcție de tradiție națională sau ambiție, nu înseamnă numaidecât a aproba politica din care a isvorât catastrofa“ (p. 213). Materialul revăzut de profesorul Gooch ne duce departe cu aceste explicații pe care ni le dă. Un cuvânt de precauțiune poate nu ar fi nelalocul său aici. „Acești actori, care au trecut mândrii pe scenă“ (p. 214) erau toți dornici ca rolul lor să fie recunoscut drept supra-important. Din nefericire unii dintre ei erau mai mult vanitoși decât scrupuloși. Dororolsky, Pașici, Isvolsky, Conrad von Hötendorf (printre alții) luptă să dovedească dreptul lor de a fi în centrul scenei, chiar în dauna reputației lor morale. Dar noi nu trebuie să-i credem neapărat.

„Isvorul răului a provenit din împărțirea Europei în două tabere... și din doctrina: Echilibrului Puterilor“, afirmă dl Gooch (p. 213). Totuși trebuie admisă ideea că și aceste explicații, înțelepte și drepte cum sunt, nu sunt întru totul adecuate. Motivele Războiului Mondial nu vor fi descoperite atât în

ambitiile duse până la exces ale politicienilor europeni, cât în gândurile și inimile Italianilor, Românilor, Ceho-Slovacilor, Polonezilor, Sjrbo-Croaților, Bulgarilor, etc.; toți tinzând și dibuind spre „auto-determinare“ în limbă, cultură și control politic. Probabil ca această carte va fi criticată pentru independența pe care caută să o păstreze între interesele dinastiilor și aspirațiile popoarelor.

Arthur J. Andrews.

Publicată și în „American Journal of International Law“.
(tr. din engleză de E. Podea).

Conferința Balcanică dela Atena

La Atena s'au întâlnit în luna Octombrie delegații Albaniei, Bulgariei, Greciei, Jugoslaviei, României și Turciei. A fost prima conferință balcanică. „*L'esprit International*“ publică în ultimul său număr (Ianuarie 1931) un studiu asupra conferinței, datorat d-lui A. Papanastasiu, fost președinte de consiliu în Grecia și președinte al conferinței.

Scopul întâlnirii dela Atena, așa cum îl preconizează și rezoluția finală, e consolidarea păcii între statele participante, crearea solidarității economice și adâncirea elementelor comune de civilizație, printr'o colaborare mai intensă.

Ca o etapă intermediară, pentru ajungerea scopurilor de mai sus, se preconizează mijloace de apropiere politică, economică și intelectuală.

Pentru apropierea politică s'au propus: intrevederi anuale între miniștrii de externe ai statelor respective; încheierea unui pact balcanic multilateral care să excludă războiul ca mijloc de soluționare a diferendelor între state, impunând arbitrajul obligator. Fără a putea cere imediata constituire a unei uniuni economice și vamale, conferința recomandă deocamdată colaborarea economică pe baza unui regim preferențial, colaborarea instituțiilor de credit și a organizațiilor cooperative și adoptarea de măsuri pentru asimilarea sistemului monetar. Ea mai propune unificarea legislației muncitorești, libertatea de circulație și muncă pentru supușii tuturor statelor, formarea

unei uniuni poștale și crearea de linii ferate directe între capitalele din Balcani.

Pentru apropierea intelectuală, conferința propune schimbul de profesori și studenți, învățământul limbilor balcanice în universități, publicarea de traduceri, cooperarea între instituțiile de cultură și între asociațiile de presă. În sfârșit, ea mai cere o reformă a învățământului istoriei în școli, în interesul prieteniei între popoarele balcanice.

Conferința și-a creat un organ permanent însărcinat cu organizarea sistematică a operei de colaborare balcanică și cu convocarea adunărilor anuale. Pornind dela organizații neoficiale, ea caută să intereseze din ce în ce mi mult în opera ei guvernele, cari și la prima conferință au fost reprezentate prin observatorii oficiali.

Rolul conferinței acesteia nu putea fi decât programatic. Trasarea noilor hotare nu a avut darul de a soluționa toate diferendele etnice între state și chestiunea minorităților constituite și astăzi o piedică față de orice încercări de apropiere politică. Bulgaria d. ex. și-a condiționat participarea la conferință de introducerea în ordinea de zi a chestiunii minorităților, iar dificultățile cari au survenit în decursul discuțiilor erau să fie și ele fatale. Evident că posibilitățile de înțelegere pe acest teren sunt foarte reduse și menținută pe planul politic, ideea are puține posibilități practice de succes.

Transpusă pe planul economic, după exemplul proiectului Briand — ideea de federalizare balcanică devine ceva mai concretă. Într'un moment în care în fața concurenței de peste ocean și a sovietelor, se afirmă necesitatea marilor blocuri economice, unirea celor șase state balcanice reprezentând un total de 55 mil. locuitori pe o suprafață de 1,200.000 km.² ar constitui o importantă forță productivă. Și aici însă actuala politică economică a statelor balcanice e departe de a contribui la un asemenea rezultat. Relațiile economice între statele balcanice sunt foarte reduse. Proportia exportului fiecărui stat în celelalte state balcanice a fost în 1927 următoarea: Albania 24%; Bulgaria 18,4%; Grecia 2,8%; Jugoslavia 10,62%; România (1925) 12,9%; Turcia 8,19%. Și autorul articolului subliniază: „Această situație se datorește mai puțin faptului că cele șase state balcanice sunt țări agricole, cât desacordurilor și

politice economice prea naționaliste pe care au urmat-o până astăzi“.

Dacă nu există linii directe între Belgrad și București, între București și Sofia, nu există nici curente de idei cari să lege aceste capitale. Căci deși în structura rurală a fiecărui popor balcanic intră atâtea elemente comune de civilizație, raporturile între clasele culte ale acestor popoare sunt inexistente. Literatura și arta lor modernă le sunt necunoscute, iar contactul între oamenii lor de știință nu trece dincolo de ședințele congreselor de bizantinologie.

O. Podea

Planurile economice din Rusia Sovietică

Slavonic Review — Decembrie 1930

de MARGARET S. MILLER.

Pentru a putea ajunge și apoi a întrece progresul economic al statelor capitaliste, Rusia a început aplicarea unui plan economic de tranziție în care ea are mari speranțe.

Planul întreg este împărțit în trei părți: 1. Planul general, de natură politică-teoretică, ce cuprinde liniile mari de dezvoltare economică pentru un interval de zece-cincisprezece ani. Acesta va începe să fie practicat din 1932, după expirarea planului de cinci ani, actualmente în aplicare. 2. Planul de cinci ani, și 3. Cifrele de control care reprezintă situația zilnică a realizărilor îndeplinite din planurile de mai sus.

Pentru reușita planului său, Rusia are întâi nevoie de o bază materială solidă, deasupra căreia să poată înălța societatea comunistă de mâine. Ii trebuie deci o industrie puternică; iar pentru a obține mașinile de care are nevoie în vederea acestei industrializări, Rusia recurge la diferite mijloace. Propagă spiritul de economie momentană (!), economie forțată chiar și trimite tot materialul brut sau manufacturat, pe care poate să-l economisească, în streinătate pentru a-și procura în schimb mașini, recurgând la nevoe și la „dumping“, adică la vânzarea sub cost. Guvernul sovietic cultivă și latura psihică. Intre altele întreține sentimentul de luptă, răspândind ideea că Rusia comunistă va fi atacată în cele

din urmă de statele capitaliste și că deci trebuie să fie gata pentru acest conflict, îmbogățindu-se și întărindu-se.

Mai important însă pentru noi, aici, este felul în care conducerea comunistă din Rusia caută să stimuleze interesul lucrătorilor pentru munca din fabrici. Până acum producția comunistă se baza pe un sistem centralist, planurile fiind făcute toate la Moscova, fabricile din provincie neavând decât să execute ordinele. Lucrul acesta a încetat acum. Fiecare fabrică este condusă de un biou autonom, întreprinderile fiind legate între ele prin intermediul biouului central de control. Biouul fiecărei fabrici decide asupra muncii care va fi desfășurată în decursul anului, în cadrul măsurilor generale, pe țară, primite dela centru. Biouul central, coordonează apoi planurile întreprinderilor izolate, modificându-le puțin uneori, pentru a evita eventuale confuzii și coincidențe în lucrări și pentru a armoniza toate ramurile de producție: agricultură, comerț — în planul general al economiei naționale. Inițiativa lăsată biouurilor locale dă mai multă viață întreprinderilor considerate izolate.

Dar autonomia biouurilor înseamnă numai o mică inițiativă pentru biouul care conduce fabrica și ar lăsa neatinsă situația lucrătorilor, dacă planul economic sovietic nu ar merge și mai adânc, cum a și făcut de fapt. Planul stabilit de organele de administrație este supus, spre a fi discutat și aprobat, lucrătorilor. Aceștia pot modifica planul și centrul aprobă adesea transformarea adusă de ei. În acest fel fiecare lucrător ia parte activă la întocmirea proiectelor industriale. El simte că muncește pentru un scop care a fost fixat și de el.

Guvernul sovietic speră ca astfel să stimuleze puterea de inițiativă și de creație a maselor de lucrători, la care regimul comunist adusese o stagnare sufletească și ca atare o lipsă de interes, element totuș atât de prețios progresului omenesc. Societatea capitalistă spre a obține maximul de producție stimulează latura egoistă, interesată a individului. Rusia comunistă speră să poată ajunge la rezultate tot atât de bune, în cece privește productivitatea, punând în funcție conștiința cooperării la lucrul comun.

Rezultatele obținute până acum nu par să îndreptățască însă aceste speranțe. Întâiu, planul de lucru boșevic duce la dezvoltarea unei burocrații cu un angrenaj foarte greoi.

Apoi vin cheltuelile enorme necesare, se pare, susținerii acestei biurocrații. În sfârșit conștiința puterii de control ducă uneori la un optimism eronat, lipsit de realitate.

Aprecieri în ceea ce privește acest sistem, spune M. Miller, în raport cu sistemul capitalist, nu se pot face până ce amândouă aceste regimuri nu funcționează alături pentru un interval de timp suficient de mare.

E. Podea.

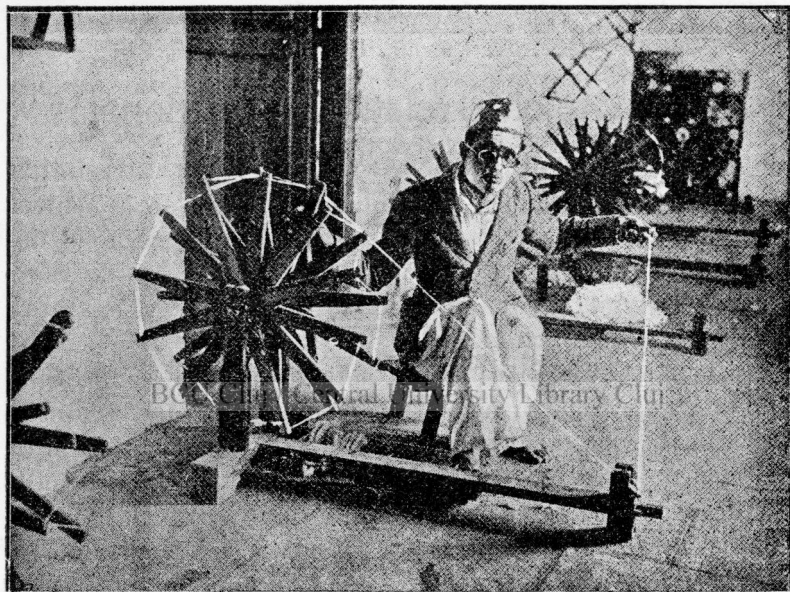
„Mineralele și relațiile internaționale“¹⁾

Sub titlul general de mai sus, vice-cancelarul universității din Edinburg, Sir Thomas H. Holland publică două conferințe, în care este vorba de locul pe care-l au mineralele în lumea actuală, atât în timp de pace cât și în vreme de războiu. Vom rezuma prima din aceste conferințe: „Legătura internațională a lumii minerale“.

Evoluția metalurgiei în ultima sută de ani, ne spune Sir Holland a impus condiții noi de existență popoarelor. Înainte vreme, atunci când ocupația de căpetenie a oamenilor era agricultura, preocuparea principală a comerțului și a politicii era în legătură cu stăpânirea pământului cultivabil. Iar idealul urmărit de fiecare țară era să poată să-și îndestuleze singură nevoile ei, un lucru nu tocmai imposibil. Indată însă ce industria cu bază de minerale a luat avântul pe care-l cunoaștem, mai ales în ultimii 50 de ani, viața unui popor a atârnat tot mai mult de aceste minerale, pe care nu le-a mai găsit adunate între granițele sale. Mineralele sunt răspândite în toată lumea, unele într'un loc, altele în altul. Cu cât devenea deci mai complexă industria și reclama minerale de mai multe feluri, cu atât atârna mai mult și viața economică a unei țări de alte țări. Războiul mondial a arătat în deajuns această interdependență a țărilor, din punct de vedere industrial. Granițele politice, ieșite din nevoi agricole, care formau baza economiei de ieri, nu mai corespund distribuției minera-

1) *Sir Thomas H. Holland: Minerals and international relations*, în colecția: *International Conciliation*, Ianuarie 1931, Fundația Carnegie, New-York.

lelor, care sunt la baza economiei de azi. Ajunge să spunem că în primii 25 de ani ai secolului în care trăim, omenirea a consumat mai multe minerale decât în tot trecutul ei, de atunci de când omul eolitic și-a făcut prima armă de apărare dintr'o cremene, pentruca să se vadă măsura în care viața noastră se bazează astăzi pe alte elemente decât în secolii trecuți, elemente a căror distribuire geografică condițio-

Student indian, din asociația de 100 000 de torcatori a lui Gandhi ce urmăresc liberarea Indiei boicotând textilele engleze (The Survey).
nează o nouă concepție politică. După Sir Halland, nu există țară astăzi, nici chiar Imperiul britanic, nici Statele-Unite și nici aceste două la un loc, care să poată găsi acasă la ele absolut toate mineralele de care au nevoie. Schimbul internațional al mineralelor este așa dară o nevoie imperioasă a civilizației noastre. Formula „auto-determinării” popoarelor a venit, zice Sir Holland, prea târziu în lume, spre a nu aduce și mult rău pe lângă binele cuprins în ea.

Expunerea savantului englez, oricât s'ar părea, la prima vedere, că aduce cu ea unificarea lumii, desvăluște, de fapt, supremația unui grup de țări, supremație strâns legată de timpul actual de civilizație bazat pe minerale. Căci, deși

mineralele sunt răspândite pretutindeni, țările asiatice, mai întâi, nu posedă, nici una, după Sir Holland, minerale de acelea care sunt capitale în industrie, masate așa fel în cât să poată fi exploatate în mare, cum este nevoie pentru industria de azi. Nici alte țări apoi nu sunt fericit prevăzute, căci chiar dacă au din abundență un mineral, n'au din altele. Intr'un eventual războiu nici o țară n'ar putea face să funcționeze industria multă vreme, dacă va fi împiedecată de a importa metalele ce-i lipsese de aiurea. Numai Statele-Unite și Anglia, deși au și ele lipsuri în privința aceasta, posedă totuși mai multe minerale decât toate țările la un loc. Concluzia lui Sir Holland este că soarta civilizației se află prin urmare în mâna lor. Dacă ele vor refuza să furnizeze metale țării care va începe un războiu, țara aceea va fi forțată în curând să facă pace. Anglia și America dețin deci cheia industriei și pe Sir Holland și nimeni nu va putea ușor contesta spusele acestea.

Insemnează însă că Anglia și America dețin cheia prosperității în mâinile lor? Momentul ar fi rău ales spre a susține aceasta! Ceiace pare că neglijează Sir Holland este faptul că în fața internaționalismului metalelor nu se află numai granițele politice, expresie a unor vremuri de economie agrară, ci granițele politice, expresie a sufletului popoarelor. Iar pentru acestea „auto-determinarea“ este un cuvânt care nu este niciodată învechit, cum se pare că crede Sir Holland. Cazul Indiei, în care o sută de mii de persoane sunt înrolate în liga lui Gandhi, torcând și țesând, spre a boicota produsele industriei textile engleze, este și el prea recent, spre a fi uitat. Un om, un popor, o țară fără granițe politice și fără arme, fără „metale“, pot ține piept marelui industrii engleze! În civilizația cea nouă, ridicată deasupra metalelor, stăpânitorii acestora nu vor putea folosi aceste bogății cu succes decât atunci când vor ține mereu seamă de popoare, care au trăit totdeauna mai mult decât tipurile de civilizație! Ceiace am fi voit deci să vedem la Sir Holland era mai puțin acest lucru, important și el, de sigur, că Anglia și America pot, prin cantitatea de minerale ce posedă, stârpi războiul din lume; am fi dorit mai mult să vedem latura pozitivă a chestiunii, adică felul în care aceste două țări pot, prin bogățiile lor, asigura

propășirea întregii lumi! Căci cazul Indiei agrare, în revoltă împotriva industriei engleze, pare că este o dovadă că propășirea despre care spuneam nu urmează în mod fatal pentru toate popoarele, din faptul că Anglia și America au minerale și deci industrii multe. Iar faptul că India a ieșit victorioasă din lupta ei pașnică împotriva Angliei, ne arată că există ceva mai puternic decât internaționala metalului. Atâta vreme cât această din urmă internațională va fi un monopol în mâna unor popoare numai, domnia ei nu va fi sigură. Căci mai puternică decât această internațională a metalelor este internaționala conștiinței și demnității omenești, care crește și ea și care va putea, singură, garanta în cele din urmă pacea lumii. Această internațională reclamă însă să se vorbească întâi de oameni și popoare și de dreptul lor de a se desvolta și numai apoi de puterea minereului!

(V. B.).

Situația agricultorilor

D. N. G. Eremie, agricultor și președinte al Ligii Agrare din județul Brăila, publică un Memoriu asupra crizei agricole în România, memoriu discutat și însușit de către agricultorii brăileni, în adunarea dela 25 Ianuarie și care este o oglindă a stării de spirit care domnește printre plugarii noștri.

Nu ne ocupăm acum de explicația pe care o dă d. Eremie situației tragice în care se găsesc agricultorii noștri astăzi și nici de remediile propuse de dsa. Dăm numai o frază, care rezumă o situație. Vorbind de lipsa de credit și de dobânzile cele mari, pe care au fost nevoiți să le plătească plugarii, d. N. G. Eremie încheie spunând că e „ușor de înțeles cum un asemenea credit, în loc să ajute agricultura noastră devenea el însuși o cauză principală de ruină pentru agricultură“.

„Dar, continuă dsa, acum, după ce a ruinat agricultura, acest credit s'a isprăvit și cu el. El se pregătește acum, nu să mai ajute agricultura îndatorată peste puterile ei scăzute de azi, ci să-și execute creanțele, scoțând în vânzare uneltele, vitele și pământul agriculturului. Aceasta este situația ce ne așteaptă la primăvară. După vânzarea comprimată a produselor, vânzarea silită a fondului“.

Sociologia germană

Altădată ne vom ocupa pe larg de faptul acesta, că se poate vorbi de o sociologie germană, de una franceză, de alta engleză sau americană și așa mai departe, în vreme ce nu se tratează separat fizica de ex., din acest punct de vedere național. Acum relevăm numai faptul că sociologia având drept obiect cultura, adică ceva care este legat atât de strâns cu viața trăită de fiecare cercetător, aceștia vor privi problema respectivă, în primul rând, din unghiul situației speciale a culturii și a nevoilor culturale ale popoarelor lor. În felul acesta, grupul sociologic al fiecărei țări scoate în relief o latură a problemei generale, iar încetul cu încetul se lucrează la sinteza de mâine a întregului domeniu al sociologiei. În științele naturale, de altfel, nu s'a lucrat cu totul într'un chip deosebit. Dacă luăm biologia, de ex., vedem cum dela Darwin până astăzi latura din care a fost privită problema ființelor vii s'a deplasat dela considerațiile privitoare la legătura dintre specii la cele privitoare la natura materiei vii. Schimbarea aceasta a punctului din care se tratează problema are loc în sociologie și dela națiune la națiune, iar nu numai dela epocă la epocă, cum este cazul în științele naturii. Atitudinea este însă aceeași.

În cadrul celor spuse mai sus, se înțelege ușor de ce sociologia germană are un caracter deosebit de acela al sociologiei altor popoare și într'alt număr vom încerca să vedem cum se explică anume natura ei sau filosofică și formală, sau organicistă. Astăzi semnalăm numai observațiile finale pe care le face Louis Wirth în revista americană de sociologie cu privire la cele trei volume, care cuprind dările de seamă a trei congrese (al patrulea, al cincilea și al șaselea) ținute de sociologii germani: „În cea mai mare parte chestiunile de opinii țin încă primul loc și noi nu putem decât spera că începuturile care s'au făcut totuși în sensul ca problemele să fie astfel expuse încât ele să poată fi susținute sau combătute cu ajutorul realităților de fapt, iar nu cu acela al aserțiunii autoritare, să caracterizeze tot mai mult în viitor programele colegilor germani“.

Acesta este un lucru care nu poate fi repetat în destul și la noi, unde în politică, în chestiunile sociale și în materii

culturale, în genere, patosul, ca să nu zică obrăznicia și cinismul țin locul documentului.

Ca să măsurăm întrucâtva adevărul celor afirmate în urmă, cercetați, vă rog, toate ziarele din ultimele luni și veți vedea cum, zi de zi, au combătut sau susținut cu un dogmatism sfidător un plan economic sau altul și căutați să vedeți ce rămâne în cele din urmă, din toate aceste afirmații. Nimic, decât haos și pretenții nejustificate!

Gazete americane...

„*The American Journal of Sociology*” — Ianuarie, 1931, — rezumă două lucrări: una asupra sistemului de răspundere al ziarelor în genere și alta publicată cu ocazia centenarului vestitului „*Boston Transcript*”, jurnal care apare în apropierea nu mai puțin celebrei universități *Harvard*.

Relevăm următoarele puncte. Autorii lucrărilor în chestiune se ocupă, întâi, de evoluția presei americane, despre care spun că a știut să prindă pulsul publicului pentru care scria și să-i câștige favoarea, devenind, prin numărul cetitorilor, o adevărată forță în stat.

Dar, spune d. Douglas, care se ocupă în special de aceste probleme, dacă presa a câștigat o adevărată victorie din punctul de vedere al numărului cetitorilor, progresul moral nu este tot atât de evident. Presa a uitat prea mult că rostul ei nu este numai să împartă știri, ci și acela de a îmbunătăți relațiile umane. Ea însă a pus preț mai mult pe știrea de senzație, pe cancanuri, pe propagande interesate, etc... Jurnalismul trebuie să revină însă, zice d. Douglas, la misiunea sa, iar aceasta nu se va putea face, după dânsul, decât prin organizarea forțelor ziaristice într'o breaslă, care să-și studieze serios problemele, să-și precizeze răspunderile și să-și împlinească cinstit datoriile pe care le are față de public.

Un loc, aproape a parte, îl are în presa americană ziarul pomenit, „*Boston Transcript*”, care, zice recenzentul, n'a dat niciodată drumul imaginației și îndrăznelei, în scopul de a atrage lectori, ci s'a ținut cu tenacitate la misiunea adevăratei presei, aceea de a lumina. Ca încheiere și ca judecată definitivă asupra celor două tipuri de jurnale, se dă părerea unui valet, care anunța pe stăpânul său: „Așteaptă să vă vorbească, trei reporteri și un domn dela *Boston Transcript*”.

Cultura Mulțimii

Activitatea Extensiunii Universitare în cursul lunii Ianuarie, 1931.

Rubrica aceasta este îngrijită de
dl Dr. L. BOLOGA

Conferințele și orașele în care s'a vorbit.

În cursul lunii Ianuarie membrii *Extensiunii Universitare*
au ținut conferințe în următoarele orașe: **Library Cluj**

Arad

- Anglia, țara și oamenii Prof. P. Grimm
Educația integrală „ M. Botez
Fapte din epoca Unirii Principate-
lor „ Gh. Bogdan-Duică

Bistrița

- Dela Ineu la Colibița în lumina to-
ponimiei „ G. Kisch

Caransebeș

- Omul biologic și omul social . . . „ M. Botez
V. Alecsandri și poezia populară „ Gh. Bogdan-Duică

Cluj

- Continentele și problema mobili-
tății lor „ I. Popescu-Voitestți
Vechimea Românilor pe baza topo-
nimiei și onomasticeii „ N. Drăgan
Naționalismul și disciplina științifică „ V. Vălcovici
Suicidul „ C. I. Urechia

Hunedoara

- Principiul dinastic în alcătuirea
Statului român „ A. Lapedatu

Oradea

- Bernard Shaw „ P. Grimm

Orăștie

Cuza Vodă și Unirea	„	A. Lapedatu
O oră de astronomie	„	Gh. Bratu

Reghin

Școală nouă, generație nouă	„	L. Rusu
---------------------------------------	---	---------

Târgu-Mureș

Școală nouă, generație nouă	„	L. Rusu
---------------------------------------	---	---------

Timișoara

Știință și ocultism	„	M. Botez
Răscoala naționalităților austro- ungare	„	Gh. Bogdan-Duică

REZUMATUL CONFERINTELOR DELA CLUJ**Continențele și problema
mobilității lor**

Conferință ținută de dl Prof. I. Popescu-Voitești, în ziua de 16 Ian.

După datele dinainte vreme ale geologiei, pentru a se explica o mulțime de fenomene de mișcare ale straturilor de roci superficiale, se ajunsese la ipoteza contractției scoarței pământului (prin răcirea mizului de foc). Scoarța contractându-se se produc forțe acționând pe verticală (producând deplasări în consecință) și forțe acționând tangențial la suprafața pământului care silesc stratele de roci să se cuteze ori să se rupă și să alunece unele peste altele. Marile formații de uscat vizibil, continentele, erau în general considerate ca stabile mai mult ori mai puțin. În ultimul timp, o serie de cercetători au ajuns la concluzia că diverse fenomene nu pot fi explicate prin această ipoteză. De pildă: 1° rocile fundurilor marine nu sunt continuarea rocilor relativ ușoare dela suprafață ci sunt roci mai grele. 2° Flora și fauna Americii de nord și sud seamănă foarte mult cu cele respective din Europa și Africa, chiar în vremile geologice vechi. 3° Intinderea ghetarilor prin unele regiuni ecuatoriale, în vremile cuaternare, ceea ce zadarnic s'a căutat să se explice prin o variație a polilor pământului în acele vremi („ritmurile polare“ respective conțin animale și plante de climă destul de caldă). 4° Faptul că atracția pământului e mai mare deasupra mărilor decât deasupra uscatului unde ne-am aștepta firesc să existe o masă mai mare.

Acestea și mai multe altele au determinat pe Wegener să creeze ipoteza mobilității continentelor, sloiuri imense, formate din roci ușoare până la mare adâncime (masa mai mică). Toate continentele ar fi fost odată unite la un loc, (partea boltită a Africii se potrivește dealfel foarte bine în golful Americii centrale), Europa,

Asia, Australia erau adunate laolaltă înainte vreme, ceea ce ar putea să explice comunitatea speciilor de viețuitoare. La un moment oarecare continentele ar fi început a se despărți treptat, începând să plutească în derivă, la întâmplare, ca niște icebergi. În mersul lor, firêște li se opunea o rezistență enormă din partea rocilor din fund, care a produs acele forțe tangențiale teribile cari au sculat munții alpino-himalaieni (produși de mișcarea Europei, Arabiei, Indiei). Lu-crul se vede și mai bine la Africa, Australia și America, cari au munți tocmai în direcția înaintării (primele două la răsărit, a treia la apus). În fine mișcările pe verticală s'ar explica ușor: de pildă un râu ducând din materia sloiului în mare, îl ușurează și-l face să se ridice ușor în sus.

Teoria lui Wegener a părut la început ciudată și absurdă; a fost mult combătută. Treptat, treptat ea a fost în stare să explice toate fenomenele inexplicabile pentru teoria clasică a contractiunii (care azi ar fi infirmată și de cercetările asupra radioactivității, cari ar arăta că pământul se încălzește în loc de a se răci). Așa încât azi peste 50% din geologia de seamă o admit și încearcă să explice și fapte mai vechi prin ochii ei. (I. C.)

Vechimea Românilor pe baza toponimiei și a onomasticeii

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Coferință ținută de dl Prof. N. Drăganu, în ziua de 23 Ianuarie.

Cronicele ungurești, începând cu Gesta Hungarorum din timpul lui Ladislau cel Sfânt, continuând cu Notarul Anonim al regelui Bela și încheind cu călugărul anonim dela 1308, amintesc că la venirea Ungurilor, Românii locuiau atât în Panonia, cât și în regiunea Cenad—Timiș, în Bihor și în Ardeal.

Dl Prof. N. Drăganu, cercetând toponimia și onomastica documentelor din sec. X—XIII, verifică afirmațiile cronicarilor unguri și constată că au existat Români pe unde astăzi nu mai sunt, pe unde abia se bănuia, ori nici nu se bănuia că au existat vreodată, într'un timp foarte îndepărtat, de câteva ori aproape de epoca de formare a poporului român.

Numiri de origină românească sunt răspândite în Panonia întregă. Cele mai vechi le găsim în comitatele din jurul Balatonului, în special în satele din posesiunea abațiilor, începând cu anul 1055. Românii din aceste locuri erau în continuitate teritorială cu Românii din Sârbia. Numiri topice de origine românească în Croația și Sla- vonia ne dovedesc acest lucru.

Panonia a fost un centru de expansiune al Românilor. „Păstorii Români”, poate din pricina presiunii Hunilor, Avarilor și Ungurilor, dar mai probabil atrași de pășuni, au trecut în stânga Dunării, spre Nord, în Moravia, unde găsim foarte multe nume românești. unul (villa Staul) fiind atestat încă în 1113.

Dintre Românii din NE fostei Ungarii, mai întâiu sunt atestați în toponimie și onomastică cei din regiunea Munților Apuseni (Bihor, Zarand), din Cluj și de pe Valea Someșului, în documente datate la 1075, 1124, 1202—1203, 1235.

Românii din această regiune făceau parte din al doilea drum de expansiune, pornit dinspre Bănat, peste Cenad—Timiș—Zarand—Bihor, peste Munții Apuseni, Valea Tisei spre Nord. Ei s'au întins prin Sătmăr și Maramureș până în Galiția, ajungând aici încă în sec. XI.

Pentru dovedirea vechimii Românilor în Ardeal, nefăcându-se donații de feude înainte de 1200 ar fi zadarnic să căutăm documente cu nume românești înainte de această dată.

Încă dela 1200 înainte, găsim numiri românești destule pentru a demonstra că în sec. XIII Românii locuiau în Ardeal. Numele toponimice, luate dela Slavi, în timpul conviețuirii cu ei și înainte de venirea Ungurilor dovedesc și mai mult vechimea lor.

Drumul de expansiune al cuvintelor găsite în această regiune pornește dispre SE-ul Transilvaniei, spre Nord, pe coama Carpaților, acest al treilea drum de expansiune întâlnindu-se la Nord de ținuturile locuite astăzi de Români cu cele dinspre Bihor și Panonia.

Punctul de plecare al acestor trei drumuri de expansiune ar putea fi Moesia. Existența elementelor albaneze și elementele pastorale de origine grecească în limba acestor „Români vechi“ ar putea sprijini această ipoteză.

Dovezile toponimice din documentele cercetate vorbesc de o veche organizație înenezate după „ius valachicum“ în Panonia și Ardeal. Ele arată și persistența elementului românesc în regiunile ocupate apoi de Unguri. Astfel sunt regiuni în Ungaria de azi, în care maghiarizarea Românilor nu era desăvârșită nici pe la mijlocul secolului XVIII.

În urma cercetărilor dlui Prof. N. Drăganu, teoria lui Rösler — că Românii au imigrat numai în sec. XIII și numai prin colțul sud-estic al Ardealului, de-alungul coamei Carpaților până în Moravia — este exclusă. În sec. XIII se poate vorbi cel mult de încheierea marelui expansiuni românești. (T. B.)

Naționalismul și disciplina științifică

Conferință ținută de dl Prof. V. Vălcovici în ziua de 24 Ianuarie.

Naționalismul, doctrină legată mai mult de viața afectivă a indivizilor, se poate împărți în: poetic și practic. Naționalismul poetic e doctrina caracteristică a celor oprimați. Pildă lămuritoare avem în naționalismul indian a lui Tagore, care se manifestă pe planul imaginar.

Naționalismul practic s'ar putea împărți la rândul său în: naționalism de tribună și naționalism pragmatic-constructiv. Epocile tulburi sunt propice pentru manifestarea naționalismului de tribună, fiind aproape de sufletul mășelor. Pentru epocile care contribuie

la sporirea civilizației mondiale e necesar naționalismul pragmatic-constructiv. Acest naționalism pragmatic prezintă o concordanță definită cu spiritul și disciplina științifică. Ca și disciplina științifică, acest naționalism face inventarul valorilor (economice, sociale, biologice, etc.) națiunii cu cea mai riguroasă obiectivitate. Viciile și calitățile naționale sunt cercetate și evidențiate ca și orice material de cercetare științifică.

Se vorbește mult de bogățiile țării noastre; li se dă însă o falsă interpretare. Ele reprezintă numai posibilități virtuale pe care suntem chemați să le actualizăm. Valorile hogațiilor noastre sunt virtuale și vor deveni actuale atunci când munca constructivă — cu puține vorbe — similară cu cea a savantului din laborator, le va scoate la iveală. Ca o concluzie generală conferențiarul arată că adevăratul naționalism, pragmatic și constructiv, trebuie să plece dela cunoașterea reală, științifică a sufletului și a puterilor pe care le posedă națiunea.

(D. T.)

Suicidul

Conferință ținută de dl Prof. C. I. Urechia, în ziua de 30 Ianuarie.

Conferențiarul expune problema suicidului după date statistice și în raport cu o serie de factori de natură sociologică, economică, psihologică, etc. Suicidul nu depinde atât de rasă, găsește dl prof., cât de densitatea populației și o serie de alți factori. Statisticile referitoare la țările din Europa, arată că suicidul e mai frecvent la centru decât în țările nordice, și e mai frecvent înainte decât după evenimentele mari sociale. O influență însemnată au și anotimpurile. Astfel, începând cu Ianuarie, suicidul este în creștere până prin August, pe urmă numărul cazurilor descrește până în Decembrie. Se constată cazuri de suicid și la copii, dar numărul lor crește în raport cu vârsta. Conferențiarul conchide, în sfârșit, că bolile de natură nervoasă dau cel mai mare număr de cazuri de suicid. Bolnavul adesea se crede vinovat și persecutat, și, căutând să scape, sfârșește prin a se sinucide, prin diferite mijloace: tăierea arterelor, strangulare, otrăvire, etc. Pentru a preveni unele cazuri, e bine ca acești indivizi bolnavi să fie observați mai de timpuriu.

(I. P.)

Cluburi provinciale

Agricultura bună depinde de vecini buni. Pentru a reuși în agricultură omul trebuie să-și pună în joc toate calitățile. Trebuie să aibă neapărat înțelepciunea care se moștenește din tată în fiu și un simț pronunțat pentru agricultură, la care să se adauge metode speciale pentru complectarea practicei agricole.

Pentru agricultură însă se cere ceva mai mult decât simpla cunoaștere a agriculturii. Mulți oameni sunt capabili să are pământul și să strângă recolta, dar nu reușesc în agricultură din cauza neînțelegerii și a relațiilor nemulțumitoare dintre membri familiei lor și în total sau în parte, din cauza neînțelegerilor cu vecinii. Viața de toate zilele a familiei de agricultor în legătură cu viața vecinilor constituie factorul uman în cultivarea bună a pământului și acesta tot mai mult ia loc între ceilalți factori, în conștiința poporului dela țară.

E bine să trăiești în pace cu vecinii. În agricultură este profitabil să păstrezi relații prietenești cu toate familiile din vecinătate, chiar cu cea mai umilă dintre ele, mai ales când ferma e în posesiunea unei familii mai mulți ani sau două-trei generații. Intocmai cum sentimentele cordiale între membri căminului agricultorului formează o tovarășie familiară unită și mulțumită, din care se poate câștiga la timpul potrivit, tot așa relațiunile prietenești între familiile învecinate tind să întărească știința și arta agriculturii în împrejurimi și în comunitate.

În general vorbind, munca fiecărui membru al gospodăriei e mai rodnică atunci când domnește stima reciprocă și emulația, lucruri care se ivesc când un număr considerabil de familii se cunosc bine și sunt în raporturi de prietenie. În astfel de condițiuni intră în joc acele forțe subtile care dau sănătate trupului și sufletului; ambiția și entuziasmul lucrează mână în mână; imaginația e trezită sugerând planuri nouă. Se ating aceste rezultate și alte multe pentru că omul este o creatură socială și fiindcă el nu apare niciodată în adevărata lui mărime dacă este lipsit de societate.

O circulație liberă a ideilor.

E bine a merge să-ți vezi vecinii, dar nu e îndestulător. Nici o metodă sau instituție nu va putea înlocui vreodată obiceiul de a face vizite vecinilor. O vizită și o masă intimă la o familie vecină va forma întotdeauna, este de sperat, verigile lanțului social care leagă pe fermieri între ei; însă vizita nu poate da, în împrejurările de astăzi, prilejul de schimb de idei mai importante, un lucru atât de necesar acum. Impulsul de a păși pragul unei alte case vine de obicei din considerații cu totul personale și mai mult sau mai puțin intime, care nu pot exista față de toate familiile din comunitate. Mai mult, impulsul de a face vizite depinde de stările de spirit și este ceva foarte capricios și puțin obișnuit la țară.

Nevoia unei agenții a ideilor. Fără existența unei agenții puternice, care să înlesnească schimbul regulat de idei și implusuri, o comunitate de vecini este mai mult o posibilitate decât ceva terminat, ca să nu spunem ceva mai rău. Oamenii dintr'o astfel de situație vor fi într'adevăr norocoși dacă confuzia socială nu va domni în mijlocul lor. O vecinătate fără vreun mecanism uman care să urmărească un scop comun, se poate asemana cu jocul unor copii, care neavând

o jucărie pentru canalizarea energiei lor, se împing și se trântesc și din cauza lipsei unui scop comun sănătos, necăjesc și supără pe cei mai slabi dintre ei.

Când o comunitate rurală împoașcă asupra propriilor săi membri clevetiri meschine și reproșuri mai mult sau mai puțin nemeritate, e aproape sigur că lucrul acesta nu este simptomul unei intenții răutăcioase, ci mai degrabă dovada unui interes real, deși cam crud, față de aceștia. Așa stând lucrurile, nu e de mirare că cei mai buni membri ai comunității se satură de o astfel de vecinătate și fug căutându-și pacea mult dorită aiurea. Ceeace trebuie deci, este existența unei agenții, cu ajutorul căreia să circule ideile mai folositoare în comunitate, ridicându-se și însănătoșindu-se astfel viața ei.

O comunitate organizată susține populația. Circulația liberă a ideilor într-o comunitate rurală face populația respectivă să aibă conștiința de grup și în felul acesta leagă membri ei într'un fel de viață organizată.

Obiceiurile legate de munca zilnică mai mult sau mai puțin asemănătoare și interdependente unesc puternic pe membri aceleși comunități. Inșă neliniștea cuprinde pe fiecare la un anumit timp, mai ales într'un veac mobil ca al nostru. Spiritul se tulbură. Oamenii sunt ispitiți să-și vândă totul și să părăsească ținutul. Acolo und există aceste legături superioare de vecinătate, în timpuri de restriște ele susțin individul și familia.

Pericolul decăderii comunității rurale. Când un ținut neorganizat pierde familie după familie, dintre cele mai bune, din cauza nemulțumirilor și din lipsa unei puteri care să susțină oamenii în nevoie, este expus pericolului ca procesul descompunerii să intre în funcțiune și societatea să meargă spre ruină. In astfel de condiții, înșăși agricultura locală stagnează. Calitățile productive ale pământului pot să slăbească. Clădirile și inventarul agricol se ruinează cu încetul și spiritul cetățenesc este amenințat.

Cel dintâiu ajutor pentru dezvoltarea spiritului de comunitate e un club. Poate că mijlocul cel mai simplu și mai ușor de realizat pentru dobândirea unei bune circulații sociale într'o comunitate sătească sau o comunitate rurală este un fel oarecare de club sau de asociație. Fiind adaptat la diferite scopuri și privindându-se aproape tuturor condițiilor locale, ideea clubului servește foarte bine dezvoltarea societății și este potrivită pentru a organiza mai târziu forțele comunității și a transforma instituțiile sociale existente în altele mai bune și mai permanentizate.

(Trad. din engleză, de T. Bugnariu).

„Country Clubs“

din „Rural Life“ de Ch. J. Galpin
New-York, The Century Co. 1923.

Notă

Autonomie economică. Acum vreo doi ani, profesorul Gustaf Cassel publica în „Nord und Süd“ un articol intitulat: „Eigener oder geborgter Sozialstandard“. Sfârșitul articolului este de actualitate și astăzi, pentru noi nu mai puțin decât pentru Germania. „Poporul german, zice profesorul Cassel, în măsura în care va fi o națiune care să poată duce alături de altele facla civilizației umane, trebuie de bună seamă să năzuiască spre un nivel social tot mai ridicat. Nivelul acesta însă trebuie necondiționat să se reazime pe temelia solidă a capitalului național. Binefacerile, pe care le făgăduiește un nivel social împrumutat din afară, se dovedește în curând că este o iluzie periculoasă“.

Insemnează aceasta că toate națiunile și noi deci să ne închidem în noi înșine? Nimeni n'ar îndrăzni să spună lucrul acesta. Dar spusele lui Cassel însemnează că fiecare națiune trebuie să absoarbă pentru propria ei ridicare maximul de bogăție al națiunii și al muncii sale. Pentru a se obține rezultatul acesta însă, trebuie să înceteze practica sistemului colonial între țările civilizate. Interesul țărilor mai avansate chiar reclamă o ridicare a nivelului de viață în țările mai înapoate. Criza de astăzi dovedește lucrul acesta. Pentru a ieși din această criză însă trebuie înlăturat dintre națiuni sistemul îngenunchierii economice a unei țări prin capitalul altei țări. Împrumutul cinstit de bani este singura politică utilă în cele din urmă pentru toți și singura care poate dovedi trăinicia capitalismului.

Dacă această politică n'a reușit, avem poate și noi partea de vină.

Vina partidelor politice, în afară. Dela împrumuturi de bani,

am trecut la amanetarea averilor noastre naționale. Nimeni nu va zice că am progresat!

Există împrejurări generale internaționale care explică, de sigur, în mare parte, criza economică de astăzi. Procesul menționat mai sus însă își are explicația, în parte și în vina partidelor noastre. Fiecare din ele, cu bune intenții poate, a voit să domine în felul acesta, lovindu-le, a făcut din celelalte partide adevărate „martire“, fapt care a ridicat prestigiul acestora peste puterile lor dar nu și peste puterea lor de a face rău. Nu ne ocupăm însă acum de relele interne.

În afară, luptele acestea au avut efecte dezastruoase. Încetul cu încetul, am strecurat desbinările noastre peste granițe, făcând posibil să se publice prin gazetele streine diferite oscilări până și în politica noastră externă. Oamenii noștri politici au speculat, se pare și legăturile noastre internaționale. Voind să-și facă rău unii altora, ei au discreditat țara și în afară, purtând dela o ușă la alta ofranda partidelor lor. Iar rezultatul a fost că atunci când a fost vorba de bani și când am fi putut pune în cumpănă nevoile noastre de aliat, n'am mai putut trata dela stat la stat. Atunci au apărut samsarii, cămătarii și aventurierii. Povestea este cunoscută! Ea nu este sfârșită!

Iar acum? Acum ne pregătim pentru altă aventură! Pentru o înveninare și mai mare a vieții interne și pentru o discreditare și mai mare în afară! În loc să ne folosim de faptul că răul de până acum a avut și bunul că a adus un oarecare echilibru între partide și o oarecare trezire a conștiinței publice, făcându-se mai grea în felul acesta practica demagogismului și a tuturor consecințelor lui, se vorbește s'o luăm dela capăt, întronând guverne de câțiva înși, guverne dictatoriale, care vor împărți în curând țara în două părți a căror dușmănie va egală mărimea dictaturii și care va termina definitiv creditul nostru în afară!

Cărturari, grăbiți-vă și puneți sufletul vostru, nu dincolo de partide și împotriva lor, ci între ele și spre a le ridica! E momentul vostru, momentul muncii fără răsplată și al sacrificiului, pentru gloria altora, care va fi totuși și gloria țării voastre!

Datoria capitalismului apusean. În numărul prim al revistei spuneam că, în împrejurările de azi, când în ră-

săritul Europei se organizează un sistem de producție pe baze comuniste, capitalismul apusean avea datoria, dacă voia să trăiască, să ajute țările noi și mai sărace să-și fructifice bogățiile și să-și ridice nivelul de viață, consolidându-se astfel un bloc impozant al civilizației individualiste, în cuprinsul căruia să poată circula și pulsa o producție intensă. „Adevărul“ publică un fragment dintr'un articol al dlui Herriot, tipărit în „Ère nouvelle“, în care găsim aceeași idee aproape. Dată fiind personalitatea fostului prim-ministru francez, vorba sa va putea cântări mai mult și ea atare o redăm și noi aici.

„Nimic nu corespunde mai bine, — zice dl Herriot, — planurilor noastre pacifiste; nimic nu pare mai eficace și mai urgent ca ideea de a utiliza resursele țărilor mai favorizate, în folosul țăranilor din România și din Ungaria. Avem un frumos prilej să arătăm Ungurilor, atât de des neliniștiți și nervoși („trépidants“), că cei mai buni amici ai lor nu sunt aceia cari le fac promisiuni zadarnice și că Franța, așa de ponegriță de ei, a păstrat simțul și gustul generozității inteligente“.

„... Pacifismul este o operă de bun simț. Incerțați să-l faceți pe un nenorocit de țăran care nu poate să-și vândă recolta să înțeleagă frumusețea idealului. Cu ce mijloace financiare vreți să-și pregătească recolta viitoare? Nu este stupid să existe în Europa capitaluri neîntrebuințate, atunci când plugarul, această forță esențială a țărilor, nu poate să-și plătească datoriile decât dacă s'ar lăsa, — ca în epocile tragice ale istoriei, — să cază în brațele cămătarului?“

„... D. Titulescu, acest om pe care Franța l-a format în parte și care are un spirit larg și suplu, ne-a relevat că țăranul român se împrumută cu o dobândă de 23 la sută. O astfel de ipotecă pe forma cea mai nobilă și mai utilă a muncii umane, constituie un adevărat servaj.“

„Franța are aci inițiative admirabile de luat. În ce mă privește, sunt convins că nu vom astâmpăra crizele, cum este de pildă criza hitleriană, prin campanii politice. Mlaștinele acestea primejdioase trebuiesc asanate. Trebuie să drenăm subsolul economic, pentru a stabili solul politic.“

Exemplul economiei. În numărul trecut al revistei spuneam

că înaintea curbei salariilor trebuie să vină economia, înlăturându-se întâi orice cheltuială de lux. Dacă însă lucrul acesta nu ajungea și era nevoie de o reducere a salariilor funcționarilor publici, această reducere, spuneam tot acolo, trebuia să fie dreaptă, adică să impună sacrificii, proporțional tot atât de grele, celor mari ca și celor mai mici. Nu s'a făcut așa!

O publicație mai mult conservatoare, din Londra, „The National Review“, are în numărul din Ianuarie o notă, intitulată: „Exemplul economiei“, în care este vorba de reducerea salariilor. Revista londoneză crede că este nevoie, pentru un timp, de economii mari și în consecință reclamă reducerea salariilor, cu 60% la sută din cei care sunt acum. Atâta numai că revista engleză este de părerea ca o astfel de reducere să se facă funcționarilor cu lefuri mari, începând cu ministrii!

Aceștia ar urmă să primească, în loc de 5000 de lire, ca acum, numai 2000, căci zice revista în chestiune, „dacă ministrii noștri dintre care mulți sunt săraci, ar trăi mai modest, ei ar câștiga un respect de care nu se bucură acum“. „The National Review“ dă ca exemplu pe Clemenceau, de două ori prim-ministru, în niște momente în care ochii lumii întregi erau ațintiți spre el și care trăia într'un mic apartament, compus din trei camere și o bucătărie, lucru care nu-l împiedica de a fi asaltat cu vizitele celor mai mari oameni ai Europei și Americii.

În alt loc, în numărul de față al revistei spuneam că „Adevărul“ este una din bazele societății. Altă bază este „Dreptatea“. Nu există Stat care să o poată călca, fără să sufere consecințele!

Prietenii Revistei de Sociologie sunt rugați să o ajute să se răspândească, cetitorii fiind singurii ei susținători. Iar prietenii ei să nu uite că tiparul și hârtia nu se plătesc cu vorbe bune, ci cu bani, adică cu abonamente! Fiecare din prietenii noștri mai are un prieten, care poate să fie și abonatul, adică prietenul Revistei de Sociologie! Reușita acestei reviste este toată în mâna prietenilor ei!

Prietenii economiilor. În Anglia, sub impulsul a trei personalități de seamă: lordul Grey de Fallodon, Sir Robert Horne și Sir Ernest Benn s'a format o societate

„Prietenii Economiei“, — „The Friends of Economy“ —, care a și început o campanie, prin adunări convocate în fiecare oraș. Scopul urmărit de societate se înțelege din numele ei chiar. Punctul central al programului îl formează ideea că trebuie suprimate, atât în administrația centrală, cât și în administrațiile locale, toate cheltueile care nu sunt absolut necesare. Societatea vrea să răspândească principiile raționalizării și economiei și în domeniul vieții private.

Presă și banii internaționali. Protestul vine din America! El a fost făcut, acum vr'un an, de ziarul democrat „World“ din New-York, împotriva faptului că Compania Internațională a Hârtiei și Forței Motrice a cumpărat acțiuni în valoare de 10 milioane de dolari, dela 13 din ziarele Statelor Unite.

Marea majoritate a ziarelor americane, ne spune un recenzent în „Literary Digest“, a protestat împotriva acestui fapt, în care vede o amenințare sinistă împotriva libertății presei. „O gazetă, observă „News“, din Newark, care este controlată de banii unei corporații financiare nu poate să apere interesele publicului, în cazul când această corporație va cere o favoare guvernului“. Alt ziar, „News“ din Washington, după ce spune că orice consorțiu are dreptul să cumpere orice jurnal și că publicul, la rândul său, are și el dreptul să nu cumpere un jurnal finanțat într'un fel care nu dă garanții suficiente că-i va apăra interesele, încheie cu observația generală că: „Democrația atârnă de existența unei presei libere. O presă controlată de interese financiare sau orice alte interese externe, nu poate să fie însă liberă“.

Inteligența și „Cuvântul“. D. Nae Ionescu ia, în „Cuvântul“, „apărarea proștilor în politică, împotriva „deșteptilor“, apărarea oamenilor practici, împotriva gânditorilor. Căci, zice dsa, „în filosofie prostia e fatală pentru că ne aflăm într'un domeniu specific inteligenței. Nu însă același e cazul politicii, care toată se mișcă în planul gestului creator“.

„Marea pacoste a istoriei moderne“, spune d. profesor Nae Ionescu, „au fost oamenii inteligenți și teoriile lor. Mintea omenească e dela natură pornită spre generalizare. Ea por-

nește dela fapte simple și se ridică repede la teorie“. Constaterea aceasta nu l-a împiedicat însă pe distinsul filosof-profesor dela București, să păcătuască a doua oară împotriva sa, făcându-se și gazetar, adică răspânditor de idei pentru publicul mare, în cazul din urmă.

E drept că d. Nae Ionescu face o distincție între a fi inteligent, adică filosof și a fi deștept, în înțelesul bun al „Cuvântului“. Căci să ne înțelegem, zice dsa: „eu nu vreau să exclud pe oamenii deștepți din politică; nu. Ci numai să feresc pe oamenii politici de panta erorilor inteligenței. Care de cele mai multe ori duce din nefericire la teorie“.

Inteligența duce deci la teorii, iar „din nefericire de cele mai multe ori aceste teorii sunt false; pentru că faptul dela care s'a plecat nu e esențial. Omul însă crede că teoria lui primează, — și că realitatea trebuie să i se supună. Sunt peste 300 de ani de când omenirea toată e victima unei „teorii“; aceea a individualismului; care a provocat, provoacă și va mai provoca încă multe dezastre și adâncă mizerie în toate ramurile existenței umane. Credeți că e ceva de făcut? Credeți că din toată această dezastruoasă experiență omenirea a învățat ceva? Nu. Noi rămânem mai departe victimele „inteligenței“; așteptând să se îndure într'un fel Dumnezeu de noi; și să ne facă să uităm și ce e inteligența, și ce e libertatea, și ce sunt drepturile omului. Dacă se va îndura!...“ Dar acesta este numai unul din drumuri!

Câte o dată, din fericire, teoriile pot fi, am văzut, și exacte, iar rolul dlui Nae Ionescu tocmai acesta este: să „ferească pe oamenii politici de panta erorilor inteligenței“. Urmandu-l pe dânsul, ei vor fi deștepți, în sensul bun al „Cuvântului“, căci, deși au adoptat unele teorii, faptul că le-au adoptat pe ale confratelui din Capitală, le salvează inteligența!

Criteriul propus este totuș, cel puțin cam subiectiv!

Mai multă democrație... Ziarul „Curentul“, dela 10 Febr. publică, sub titlul „**Au murit pentru patrie**“ câteva rânduri de o indignare caldă împotriva... împotriva cui?.. Suntem siguri că nu poate fi vorba de o revoltă împotriva democrației, ci a falșilor profeti.

E vorba de cei doi soldați, Ilie Radu și Radu Gheorghe,

„lăsați la vatră“, cu indicația, pe biletele de voie, că „**Vor călători pe jos**“ și găsiți înghețați și tăiați de tren, pe linia Călărași—Ciulnița.

„In cele dintâi zile ale lui Februarie, când termometrul arăta cea mai scăzută temperatură din această iarnă, când viscolul mătura troenele în pustiul Bărăganului, pentru ce crâncenă economie au fost, „trimiși pe jos“, acești sărmani ostași ai României Mari, care-și făcuseră datoria către steag și se întorceau la vatră?“

„Gerul era atât de ascuțit și viscolul atât de crunt, încât în noaptea de 2 Februarie când au murit sub roți, soldatul Ilie Radu și fruntașul Radu Gheorghe, suntem siguri că nici unele din puturoasele creaturi ale votului universal, n'au cotezat să scoată nasul lor delicat la vânt, chiar în automobilele oficiale, chiar în limuzinele scumpe și noi-nouțe, care s'au desființat pe hârtie, dar continuă să plimbe, muierile și căteii și guvernantele și amantele tuturor prefectilor, primarilor, miniștrilor și subminiștrilor din România Mare“.

„Economii la automobile, la cauciucuri, la benzină și la sofeuri, s'au anunțat cu trâmbițe și cu nerușinare“.

„Am cerut să ni se comunice o singură prefectură, o singură primărie, un singur minister, care s'a lepădat de automobil și l-a scos la licitație, după cum atât de voinicos și cu durere de banul public, ne-o făgăduise domnul Ion Mihalache. Dar știam că nu vom primi nici un răspuns. Știam că toate aceste fătarnice economii sunt doar sfruntate minciuni“.

„Economii erau acolo. In biletele de lăsare la vatră ale oștenilor Ilie Radu și Radu Gheorghe, trimiși acasă „pe jos“, în iarna cea mai crâncenă, cu biata lor agoniseală de 40 și 44 lei, prețul unui pachet de țigări și al unei cutii de chibrituri“.

„Au murit și ei pentru patrie... Pentru patria care i-a trimis în noapte și în viscol, pe jos, să economisească din gologan pus lângă gologan, milioanele bandiților electorali depuse la băncile elvețiene și milioanele automobilelor fantomă“.

Articolul este iscălit de scriitorul **Cezar Petrescu** și el, repetăm, ne dă dreptul să credem că democrația nu este încă o realitate în Tara Românească! Ea este, de multe ori, un mijloc numai de parvenire! Vina însă nu este a ei, ci a noastră a tuturor, care o lăsăm speculată de „bandiții electorali“. Cărturarii să-și spună și aici cuvântul lor de luminători desinte-

resați! „Luminătorii desinteresati“ și cumiști, aceasta-i puterea lor, o putere imensă însă!

Asimilare și . . . naționalizare. La Buffalo, în Statele Unite, Niles Carpenter și Daniel Katz au făcut o anchetă, spre a vedea în ce măsură se americanizează imigranții polonezi. Ei au studiat 187 persoane, oprindu-se la următoarele puncte: limba vorbită în familie, școlăritatea copiilor, numărul abonamentelor la jurnale poloneze, persistența moravurilor poloneze, proporția dintre legendele poloneze și americane cunoscute în fiecare caz, atitudinea față de căsătoriile mixte, etc.... O astfel de anchetă ar fi utilă și la noi, cercetându-se cazul atâtor intelectuali din provinciile alipite! Dar pot fi studiate și satele, iar noi am fi fericiți dacă intelectualii din diferite regiuni ne-ar trimite date, după indicațiile de mai sus, arătându-ne, dacă se poate, felul în care s'au transformat lucrurile în ultimii cinci ani de exemplu.

Schimburi interscolare. Dela 1926 au început să se facă schimburi interscolare între Franța și Germania.

Schimbul constă în găzduirea, pe timpul vacanțelor, a unui elev german într'o familie franceză, care la rândul ei își trimite fiul său în familia germană. Găzduirea este gratuită și de o parte și de alta, iar familiile respective tratează pe elevul primit ca pe propriul lor fiu.

În felul acesta tinerii sau tinerele (căci se fac schimburi și de eleve), încep să cunoască țara vecină și învață în același timp și limba.

Numărul acestor schimburi a mers crescând: 40 în 1926, 115 în 1927, 255 în 1928, 326 în 1929 și 351 în 1930, în total 1107, adică 2214 elevi francezi și germani, cari și-au petrecut vacanța în țara vecină.

Poate că aceste schimburi vor deprinde pe tineri să se urască ceva mai puțin și să se iubească ceva mai mult, pe deasupra Rinului. În orice caz însă, ele vor fi o lărgire de orizont, care îi va face să se gândească mai des că pământul e totuși ceva mai întins și că obiceiurile pot fi și altfel decât la ei acasă. Iar spațiul acesta mai larg peste care va putea să sboare gândul lor, este de fapt, la baza oricărei civilizații.

Nu s'ar putea face și la noi schimburi de acestea intersco-

lare, cel puțin între provinciile noastre alipite și vechiul regat? Excursiile școlare, cari se fac, sunt și ele bune pentru a ne cunoaște țara, dar adevărata viață nu se poate cunoaște decât stând și trăind în condițiile în care stau și trăesc, acolo, acei de vârstă cu tine.

Un referendum asupra războiului. Delegatul britanic la Liga Națiunilor crede că ar fi bine să se facă un referendum, prin care fiecare bărbat și fiecare femeie, din fiecare țară, să răspundă la următoarele trei întrebări:

1. *Sunteți pregătiți la faptul ca băieții d-voastră, cari sunt acum prin școli sau se joacă acasă, să fie omorâți sau mutilați într'un războiu, provocat de rivalitatea unor grupe de state, care se reazimă pe puterea militară?*

2. *Sunteți de acord ca în fiecare zi să se cheltuiască, de către toate națiunile lumii la un loc, două milioane lire sterline pentru întreținerea și întărirea armamentului, în vreme ce mizeria produsă de cea mai mare sărăcie și de lipsa de lucru apasă asupra a milioane de familii și lasă neîmplinite toate sarcinile omenirii, ale religiei și ale educației, din lipsă de mijloace?*

3. *Voiți să reclamați dela guvernul d-voastră să-și dea silința să sprijinească neîncetat toate mijloacele menite să aducă o rezolvare pașnică a conflictelor internaționale, o colaborare pentru binele tuturor națiunilor și încetarea acelei neîntrerupte risipe a banului d-voastră?"*

Autonomia spiritului. Vorbind de conflictul dintre Occident și Orient, G. Duhamel, în „Entretien sur l'Esprit Européen“ zice că ar fi de dorit ca între cele două părți ale lumii menționate mai sus să înceapă o discuție liberă. „Eu înțeleg, urmează Duhamel, ca aceste discuții să fie independente de politică și de diplomație. Chestiunile privitoare la spirit trebuie să fie debătute în afară de influența puterilor temporale“.

Cele spuse de G. Duhamel sunt valabile nu numai pentru discuțiile dintre Occident și Orient, ci pentru toate discuțiile în care este vorba de Adevăr, în primul rând. Iar problema adevărului formează, în cele din urmă, împeună cu aceea a Binelui și a Frumosului, cum au spus-o și cei vechi, baza existenței omenestii. Acesta este un lucru care trebuie repetat neîncetat, mai ales astăzi, când gândirea tinde să devină sofism și sub forma aceasta să guverneze lumea.

Un profesor din Caransebeș . . . Un profesor din Caransebeș mi-a scris că ar vrea să se aboneze la Revista de Sociologie, dar că nu-mi va putea trimite abonamentul de cât în Martie. I-am răspuns că regret, dar că nu pot face un precedent, abonamentul trebuind să fie plătit înainte. Am explicat această atitudine prin greutățile cele mari cu care are să lupte o revistă independentă la noi, greutăți care obligă administrația să știe numărul de cetitori pe care poate conta. I-am spus totuș că Revista de Sociologie, pornind de la ideea, la care se ține, că este mai practică, ca pe lângă abonații efectivi să trimiteți gratuit o publicație și la câțiva prieteni decât sub forma de abonament problematic la sute de indiferenți, își permite să-l considere și pe dânsul printre cei dintâi.

La o săptămână după scrisoarea mea, am primit răspunsul de mai jos dela colegul din Caransebeș, al cărui nume îl păstrez pentru mine, dar căruia-mi permit să-i mulțămesc pe această cale, asigurându-l că vorbele sale mi-au produs o mulțămire nespusă, care — și dânsul va înțelege mai bine decât orisicine lucrul acesta —, nu are nimic de a face cu mandatul primit tot astăzi de la d-sa (V. I. B.).

Caransebeș, la 11 Februarie 1931.

Mult Stimat Domnule Profesor,

În posesiunea prețuitelor d-voastră șire din 8 c. vă mulțumesc cu toată căldura pentru gestul generos, pe care ați avut bunătatea să-l faceți; ori cunoscând greutățile mari cu cari trebuie să lupte publicațiile românești, mai ales cele cari sunt în slujba răspândirii gândurilor, care nu formează preocuparea mulțimii, — nu pot primi această jertfă. Am avut norocul să pun mâna pe salarul de pe Ianuarie zilele acestea și astfel sunt în plăcuta situație de a vă putea trimite abonamentul, adevă costul acestuia până la finea anului curent, ceea ce o și fac cu poșta de azi, fapt care nu scade totuș cătuși de puțin din frumusețea gestului D-voastră.

Urându-vă din toată inima noroc și viață lungă revistei, vă rog, **Mult Stimat Domnule Profesor,** să primiți asigurarea deosebitei considerațiuni cu care sunt al D-voastră

Dacă te înscrii în partide obții slujbe. D. prof. Iorga relevă cazul unui fost elev al școlii „Fontenay-aux-Roses“ — „trimis de statul român pentru studii, nu vă spun în care specialitate fiindcă l-ați ghici — a stat doi ani de zile și a făcut lucrări

frumoase. Este însă de o sănătate şubredă care are trebuinţă de îngrijire deosebită.“

„Tânărul a venit în ţară; nu are nici o catedră; a căutat un loc în toate părţile. Ştiţi ce i s'a răspuns?

„Inscrie-te la noi şi ai o pâine“. Omul nu a vrut să se înscrie şi de sigur că se va îmbolnăvi, este posibil să moară şi de foame“.

„Nu se poate mânca o pâine în România. Acestea sunt realităţi pe cari le aduc în faţa dvoastră şi de care trebuie să se ţină seamă“.

(Sedintele Camerii, 19 Decembrie, 1930. După ziare).

Vine primăvara... ...„Critica s'a instalat în Ardeal. Cu tot aparatul ei de analiză şi disecare s'a aşternut aici. Conferinţele care continuă la Cluj... apar ca cea mai eclatantă dovadă. Bate un vânt nou, o undă de raţionalism, o înviorare de cerebralitate“

„Conferinţele dela Cluj sunt numai un îndemn, avalanşa vine în urma lor. Se resimte împrejur un aier proaspăt de tinerete şi purificare. S'ar părea că troznesc lanţuri ruginite, se năruie beciuri înfundate, şi deasupra ruinelor se iveşte soarele.

Toţi câţi cinstiţi lumina, bucuraţi-vă, vine primăvara...

1. II. 1925.

(Octavian Goga: *Aceiaşi luptă: Budapesta—Bucureşti*).

Notițe

Supraproducție! Ziarele comunică o telegramă, din Londra, cu data de 20 Ianuarie și cu următorul cuprins:

„Raportul prezentat guvernului chinez de către comisiunea specială trimisă să studieze situația în provincia Shensi, bântuită de se-

Foamea din China: o mamă și-a adus copiii la târg, să-i vândă, spre a-i scăpa de la moartea prin foame.

(După: The Women Citizen, New-York)

cetă, afirmă că în ultimii ani au murit de foame în această provincie peste două milioane de oameni. Se evaluează la circa 400.000 numărul oamenilor vânduți ca sclavi.

Mii de sate altă dată prospere, sunt acum pustii.“

Se vorbește cu toate acestea mereu de supraproducție industrială și agricolă! Lumea e departe încă de a fi o unitate!

În luna Ianuarie ziarele au anunțat că se schimbă și uniforma ofițerilor de poliție. Erau date și fotografii.

Este incontestabilă că, date fiind împrejurările, reforma se impune! Era chiar singura poate rămasă neîmplinită, pentru că trebuirea să meargă bine în Țara Românească!

Și totuși! Un simț al ridicolului n'ar trebui să lipsească nimănui, nici chiar celor din ministere!

Clubul din București, al unui partid mare politic, ne-a înapoiat plicul, în care se găsea anunțul că va apărea revista, scriind pe el: „Clubul.... nu se abonează nici la reviste, nici la ziare”, adică se consumă numai merindea dusă 'n desagi, de acasă! Păstrăm plicul, ca o mărturisire prețioasă, nu a unui refuz, la care orișicine e îndreptățit, ci drept un fragment din monografia viitoare a vietii din cluburile politice ale României mari, în anul 1931.

Un abonat mai mult sau mai puțin nu însemnează mare lucru pentru o revistă; dar nu este fără importanță documentară să ști că clubul unui mare partid politic din România n'are bibliotecă, n'are colțuri liniștite pentru lectură, pentru meditare și discuție intimă, cu un prieten, asupra celor cetite și că totul se reduce aici la o odaie în care membrii nu se adună de cât sub presiunea ideii de partid. Un club politic ar trebui totuși să fie și un loc de gândire politică! Il spune lucrul acesta unul care este convins de utilitatea partidelor politice!

Democrație! Intr'o gazetă din Brașla citim: „Consiliul județean va fi convocat pentru alegerea președintelui delegației permanente a județului în persoana dlui Dumitru Vârnav”.

În Iunie, 3—7, 1931, va avea loc la Roma un Congres științific Internațional asupra Populației. Congresul va avea următoarele secții = biologie, demografie, economie, antropologie, sociologie, istorie și metodologie.

În numărul dela 15 Dec. 1930 al revistei franceze Europe, se începe publicarea noului roman al lui Panait Istrati: *Tzatzka Minka* (o evocare cu adevărat „prinsă de rădăcini” a bălții noastre brăilene). În același număr d. S. Rivain traduce o năvelă a scriitorului nostru Liviu Rebreanu.

Lucrarea profesorului P. A. Sorokin, un rus: „Teoriile sociologice contemporane” care a apărut întâi (1928) în englezeste, la Harper, Newyork și Londra, s'a tipărit acum, într'o formă ceva mai redusă și în limba germană, sub titlul: „*Soziologische Theorien im 19. und 20 Jahrhundert*”, la E. H. Beck, München. Titlul englezesc al lucrării este: „*Contemporary Sociological Theories*”.

Autorul Pitirim Sorokin este rus, dar stabilit în Statele-Unite, unde este șeful departamentului de sociologie, dela universitatea Harvard.

Lucrarea aceasta este expusă la Cluj, la cursul de sociologie în anul acesta școlar, Sâmbăta dela 6 la 7, împreună cu completările și criticile necesare.

D. Nae Ionescu ne spune, în „Cuvântul” dela 8 Febr. curent, vorbind de represiunile făcute de poliție cu ocazia diferitelor manifestații, că e necesar „să lăsăm pe colonelul Gavrilă Marinescu să-și vadă de treabă, atâta vreme cât reprezintă interesele statului” și să nu ne mai amestecăm, cu indignarea noastră... Căci, zice dsa:

„A condonna un act politic pentru motivul că este inuman, echivalează cu a refuza o perache de galosi, pentru motivul că... nu cântă. Om și stat — realități deosebite. au și criterii deosebite de valorificare”.

„Așa fiind atunci când judeci un act politic, trebuie să o faci din punctul de vedere al statului. Adică: agenții forței publice au brutalizat un grup de cetățeni. E bine sau e rău? Reprezentanții „drepturilor omului” vor spune: e inuman, — deci e rău. Noi, care nu avem idei preconcepute și cari ne purtăm cu grijă ceva mai grele decât cele ale pieii noastre, o să răspundem: depinde; dacă asta e în folosul statului — e bine; dacă e în paguba lui, — e rău. Deci: folosul și paguba statului; nu al unui individ sau al tuturor indivizilor luați în parte”.

Statul primează, de sigur, căci nu poți trăi în afară de stat; dar noțiunea de stat variază! Statul

românesc. de astăzi, este rezultatul disoluției altor state prin auto-determinarea liberă a indivizilor, la... Alba-Iulia și aiurea statul românesc de astăzi apoi se schimbă cu fiecare lege nouă și noțiunea statului mai bun de mâine poate să iasă prin eliminarea, sub presiunea indivizilor, a practicelor „barbare“ din statul prezentului!

După profesorul Dr. Schönbaum, din unele declarații făcute ziarului „Prager Presse“ mijlocul cel mai eficace spre a ieși din criza actuală ar fi executarea unor mari lucrări publice: drumuri de fer, șosele, gări, canale, locuințe, sanatorii, etc... Noi am adauga: industrializarea producției. Începând, la noi de ex. cu agricultura. Chestiunea rămâne însă deschisă: capitalismul mondial ve înțelege situația și nevoia pentru el chiar, de a ne ajuta?

Anul trecut erau 738.211 studenți în Statele Unite. Din aceștia 267.205 își câștigau viața făcând diferite munci alături de studii. Se pare însă că crește tot mai mult convingerea că sistemul acesta nu este bun, aducând cu el o supra-nervositate și o slăbire a organismului, lucruri cari se resimt în viața post-universitară. consecință se răspândește practica „împrumuturilor“, puse la dis-

poziția studenților buni și de care aceștia urmează să se plătească cu încetul, după terminarea studiilor.

Sir James Jean crede că tipul cel mai antipatic de oameni nu este măcelarul îmbogățit, care brocură, la urma urmelor de lucru la zeci și sute de oameni prin întreprinderile lui. Mai respingători de cât toți sunt oamenii, tot mai numeroși, care se bucură de toate produsele civilizației, fără să contribuie și ei cu ceva la munca din jurul lor, adică paraziții.

În anul 1934 va avea loc, la Praga, al VIII-lea congres internațional de filosofie. Intențiunea organizatorilor e să pună în centru! desbaterilor de atunci o problemă de actualitate. Sunt toate probabilitățile, se pare, că problema aleasă de comitet va fi aceea a *Valorilor și a realizărilor lor.*

Ziarul englez „Observer“ dela 4 Ianuarie dă un interview pe care l-a acordat contele Keyserling ziarului Budapestan „Pesti Naplo“, din care reținem ca noutate ideea că națiunile active decad, iar cele pasive nu mor niciodată. De aici concluzia că într'o sută de ani de acum înainte, cultura Spaniei și Americii de Sud va lua locul culturii mecanizate a țărilor americanizate de astăzi. Viitorul este al celor ce dorm!

Cărți și reviste primite

C. Kiritescu: La pédagogie de la paix et les problèmes Internationaux. Ing. T. Ficșinescu: Raționalizarea muncii, Biblioteca rațional-noux d'après guerre en Roumaine. Genève.

zării, Ministerul muncii; sănătății și ocrotirilor sociale. București.

N. G. Eremie: Memoriu asupra crizei agricole în România, Tipografia românească Brăila.

Scoala și viața, revista Asociației generale a învățătorilor din România, Anul I, No. 9—10, București.

Revista de filosofie, vol. XV (Seria nouă), Oct.—Dec. 1930.

Arhiva pentru știința și reforma socială, Anul IX, No. 1—3, Editura Institutul Social Român, București.

Cursurile libere de vacanță dela Brașov (Asociația generală a învățătorilor din România), Ramuri, Craiova.

Analele Banatului, Anul III, Iulie—Sept. 1930, Timișoara.

BALTAGUL

ROMAN DE
MIHAIL SADOVEANU

Editura „Cartea Românească“

Prețul 96 Lei

BCU Cluj / Central University Library Cluj

COMOARA REGELUI DROMICHET

ROMAN DE
CEZAR PETRESCU

Editura „Ciornei“.

Prețul 120 Lei

